SANSKRIT MANUSCRIPT

Sanskrit

Manuscript

ॐ नमः शिवाय ॥ ॐ सर्वं स्वात्मस्वरूपं मुकुरनगरव
स्वस्वरूपान्स्वतन्त्वा स्वमु स्वात्मस्वभित्तौ कलयति य-
ष्णीतः शिवानंसदाया ॥ स्पन्दवी मन्त्रवीर्यं सततसमुदिता
प्राबुध्यात्मपूर्णा हन्तानन्द स्फुरत्ता जयति
जगति सा शाङ्करी स्पन्दशक्तिः ॥१॥ स्पन्दामृत
चर्वितेपि स्पन्दसन्दोहतो मनाक् ॥ पूर्णतस्य
र्णभागो योग एष मया श्रितः ॥२॥ सम्यक्
सूत्रसमन्वयं परिगतिं तत्त्वे परस्मिन्परां तीक्ष्णा
युक्तिकथा स्फुपाद्य घटनां स्पष्टार्थ ममव्याह-
तिम् ॥ ज्ञातुं वाञ्छथ चिच्छिवापनिषदं श्री
स्पन्दशास्त्रस्य न वृत्तावत्र धियं निदत्त सुधियः
स्पन्दः श्रियं प्राप्नुत ॥३॥ इह हि विश्वानुजि
घृक्षया परपरमशिवावपुरुन्मीलितमहिमा
स्वप्नेपलब्धोपदेशः ॥ श्रीमान् वसुगुप्ता

वीर्या महादेव पर्वता [illegible] गव हिमवगैव महा[illegible]ला [illegible]
[illegible] सर्ववतानि पर्वत सहस्राणि शिव सन्त्राण्या सम्य प्रसन्न
गम्भीर स्व पञ्चाशता श्लोके सगमानुभवा पञ्चकोकार
प्रपश्यन्सर हरिविवान्। तत्र पञ्चविंशत्या विवृत
स्पन्दः॥१॥ [illegible] सहज विद्योदय सीनुः [illegible]
एकोनविंशत्या विभूतिस्पन्द [illegible] त्रिनिषधा
मिदं स्पन्दशास्त्रम्॥ तत्र प्रथमं [illegible] स्मसु
पूर्वं प्रकरणार्थः श्लोकेनापादिष्ट [illegible]॥ ततस्तु
[illegible]: श्लो[illegible] पयानिर्के स्पन्दतत्त्वं व्यवस्थापितम्॥
ततः श्लोकाभ्यां साभिज्ञानं तत्र [illegible] उपाय [illegible]
श्लोके नाचार्यैर्विप्रतिपत्तिर्निरस्ता॥ [illegible]॥ श्लोके [illegible]
पायं प्रदीपयन् [illegible] स्पन्दस्य [illegible] लिवः॥
तत एकेन ततलभ्य [illegible] पापस्य [illegible]
र्शितं॥ ॥ तत स्तदेव [illegible] श्लोक
नोक्तः॥ द्वयेनाभावचादिमतं [illegible]

स्प:
नि:

द्राणेच्च स्यात्, तच्च स्यात्कामं ॥ श्लोकेन तत्पुत्रासितस्य का
र्येषु क्रियतेपि नत्वन्यम् मित्याख्याति ॥ एतदेव श्लोकेनाभ्या
शुभपात्रभाववाद एवान्मूलितः ॥ ततः एकेन सुप्रबुद्ध
स्य संदेहे तत्रापि: प्रबुद्धस्य तु पूर्वापर कोध्यारित्यावे-
[illegible] श्लोकेन सुप्रबुद्ध पती तद्विषयकं [illegible] भक्ति: ॥ तत
श्लोकेन सुप्रबुद्ध [illegible] प्यावरणाभावे यत्किं [illegible] ॥ श्लोके
नाप्रबुद्धस्य स्यात्किं [illegible] ॥ तत एकेन सुप्रबुद्धता
लाभाय सततमुद्यन्तव्यमित्युक्तं ॥ श्लोकेनाथवेहा
गतस्यापवर्गस्य नास्ति नरसकल वृत्तिदायत्वेया
सद्योगस्य विषय इत्यावेदितं ॥ ततोपि प्राप्तप्रबोधेन
सुप्रबुद्ध [illegible] योग्युचित सोधुमतमाचरणविधानं
प्रजा [illegible] मित्युक्तं ॥ श्लोक त्रयेणाति यस्यात्मेष
त्वादस्य [illegible] इत्येतस्य तात्पर्यम् ॥ अथ
ग्रन्थो व्याख्यायते ॥

१२

[illegible]त्यानेष विश्व[illegible]॥ नमः पुलयोग्यो॥
नम[illegible]के[illegible]विभ[illegible]पुर[illegible]स्तमः॥ ॥
[illegible]यत्वात् परमानन्दाद्वयमय सचेतन्य[illegible]
प्रत्याभिज्ञा[illegible]करोति यः तमिमं [illegible]
[illegible]तं [illegible] परायणान् [illegible]
कलित [illegible] नितिश्चलेन [illegible]णामः तत्समा
[illegible] जीवन्मुक्ति[illegible] प्रकरणं उपदेशः
बहुवचन मनुग्रह [illegible] [illegible] भद
प्र[illegible] यस्य नि[illegible]माप्य बमपि धनित
तन्मूर्ण [illegible]त्य[illegible] इह परम[illegible]ं प्रकरणात्मा
म[illegible] पूर्व [illegible] [illegible]णीहरणा परम[illegible] सार
[illegible] श्रीमानन्दघन[illegible]मा[illegible] भय[illegible]सगारणि
परायणत्वात्मक पूर्व[illegible] [illegible] एव चि
[illegible]भाचार्य[illegible]पि श्रीभगवत[illegible]त्यपुनि
[illegible]भक्ताप्य [illegible]हारस्य[illegible] परम्पर[illegible]णानगवन
[illegible]मतावे[illegible] [illegible]कम[illegible]निर्वि[illegible]

सा० टि० २

किञ्चिद्य[illegible]नन्द[illegible]शालिगो[illegible]णालोपदृष्चे इयान्मालता
नेन भगवान्माद[illegible]यन्त[illegible]मतता । म[illegible]
[illegible]कृतिः ॥ श्रमयन्त्र पद तन्त्रोमात । [illegible]
ज्ञानब्रह्म स्वरूपत्वादनीश्वरी[illegible]तदभवत्तू स्फुरणामा
स्पन्द पूर्णिनमयं पुड्डु गर्भीके स्वसंभावि प्रतिपादना[illegible]
चेद[illegible]प्राप्य समुचित स्यैश्चर्य[illegible]भियानेप्र[illegible]गुरुर्भ
निबद्ध एतस्य देतानोभविष्यानि साचेका[illegible]
गंभीरतानन्नी[illegible] [illegible]घेबाह्लना चमत्का[illegible]
नन्द रूपा निःशेष भङ्ग[illegible] [illegible]मात्मेय[illegible]
विकाशोभासन मतताः सर्वाप्रतिष[illegible]स्या [illegible]
वात्मष[illegible]विमिषमयी तथाहि [illegible]द्वितय[illegible]
षस्य तन[illegible]मेत्या प्राक सह[illegible]स्य[illegible]तेनरूपा[illegible]
षभूरसान[illegible]भविष्या[illegible]तया [illegible]रूपानाथ
भूमिः तया[illegible]मिमेष भूमि[illegible]भाग
[illegible]विकुन[illegible]निमज्जनभूमि[illegible]विभ्रमा[illegible]रूपा[illegible]
दागमः ॥ लीलहाना संवाद[illegible]पूर्ण[illegible]

र्मिका विभेया [illegible] प्रभायिव [illegible]
[illegible] मातञ्च [illegible] शिव मत्र [illegible]
[illegible] मत्र [illegible] प्रलयाकल
सकलान्त [illegible] भूमिका तत्तदध्य भूमिकावगृ
दान: पूर्वपूर्वरूपता भिन्नमूर्तितया स्थितामप्यन्त:
[illegible] कार्यकोटया निमि [illegible] बन्धयति
[illegible] रूपतां भवरोह [illegible] मता [illegible] मत्रमणा
[illegible] ज्ञान [illegible] रूपता [illegible] मिमधर्म [illegible]
बर्षति पूर्वपूर्वरूपतां [illegible]
[illegible] वेत्र पूर्ववत् [illegible] त्मतां [illegible]
[illegible] यानि पूर्वपूर्व रूपं [illegible] यान्तं [illegible]
[illegible] चिन्तनं [illegible] ति । एवं च सर्व [illegible]
[illegible] प्रथयति [illegible] केवल [illegible]
[illegible]
सं [illegible] पूर्व [illegible] त्यासं [illegible] नील [illegible]
नि [illegible]
३ [illegible] भक्त [illegible] पीता [illegible]

चेति ससबद्धनास प्राप्तमो सुगपदेवामवेमिमेवोदयात्
मौ प्रतिभा भावना विशन्तु महोदय: स्मरानप्र
दायी शत एवाममविमिमवाभ्यां मिलितपद [illegible]
भट्टश्रीव [illegible] सङ्गलप्रमावणातौ [illegible] मवश्चु
प्रतिष्ठमवाम चारवाच प्रमाकुत्वापि ॥ [illegible]
प्रमाणहृय ग्रत: स्याल परस्पर ॥ [illegible] मनुवित
य: सत्यं नकुमानां कार्यो [illegible] ॥ प्रारभ्य [illegible]
प्रमेवामावे [illegible] हेतुरत्नो इति चादेयात्रयन॥
प्रत्यक्षमिना [illegible] हारं विनां [illegible] याभावात् एतस्य
त्त्वैव [illegible] निषामः [illegible] सपाप्तसमवाय:
प्रत्यायत्ता । इत्याद्याप्युदयं [illegible] प्रलयपर्याये इति
स्मृत्येव [illegible] ॥ यथा [illegible] भ: प्रमीयेत [illegible]
त्परमेयपदमित्यपि [illegible] ज्ञेयत्वाविमेष: पर
परमेय [illegible] इत्यपि [illegible] विद्यते नद्यव [illegible]
[illegible] : ॥ कदाचिदुमेव [illegible] नतया [illegible]
यत ॥ कदाचिन्निमेष [illegible] नतया [illegible] यस

[illegible]कृत्याः [illegible] प्रतिमेषमात्रत्वं कार्येण्वेषप्रधानाया:
प्रकृतेः जगतो विश्वस्य [illegible] रचनस्यादय:
प्रभेदभाजा [illegible] भवन्: नानावैचित्र्ययुक्ती
ली भवति यः सर्गः [illegible] मेषामन्तश्च बाह्यतानि
मेषप्रधानाया शक्तेः जगतः प्रलयः प्रभेदमयत्वी
दयात्मा विचित्र भेदरूपता संहारं इति प्रलयापृथ
यरूपः [illegible] पिच प्रलय रूप इति व्याख्येयम् ॥
वस्तुतस्तु नाकिञ्चिद्दुदेति शेयतीव । केवलं
भाव [illegible] व भगवती [illegible] तथान्तर्बा
भासनरूपतया स्फुरन्ती उदेतीव शेयत इव चेति
दर्शयिष्यामि: स्थिति विलयौ तु [illegible] विशुद्ध
[illegible] रूपता [illegible] मिति प्रलयोदय-
याभ्यामेव पञ्चविधं पारमेश्वर्यं कृत्यं संगृहीतं
निर्णीतं चाये प्राप्य [illegible] प्रथयि [illegible] विवर-
प. णे स्पष्टं संनाद ॥ ननु च श्रीमन्महार्यैष्टषा
[illegible] ॥ जगत: प्रलयो

यथा: सर्वाद्यस्तो । तस्यैव मतद्युतो यस्यन्मायतो

पादुकाद्ये । तत्पाशं च श्री विभव प्रभव भागे । श्री वी

श्री क्षिरत्नादि मरीचि देवीनिरं चक्रे दादशान्त

समह: तस्य यो विभव: उग्रगाव भासन वर्ग

विनायकनाथ कौडाड्मरा: तस्य प्रभवे कुर्म

एतादि देवा: श्री मन्थानभैरव चक्रेश्वर मातृलक्ष्म

मैव जगत्सर्वादि कौडी समपादय नीत्यां म्नाय:

सर्व उत्पान परमेश्वरस्य जगत्साम सहरादि श्री

डा हेतुत्वात् पाडारा । इत्यमेवान्तर पूर्णाभवे

यावद्धि तिर्यक् त्रिषु सभवति । तत्र वा गमान स्व

प्रकाशमयत्वात् ॥ सापि न भास्मि संस्था स्वभावजा

तस्य भासनम् ॥ अथ नव न विना नस्यादि अप

संप्रवर्तते इति विशिष्ट निर्लिप्त लीला । परम

आनुस्या मम घन ना पूर्णत्व मध्यमाप्ते तस्य पा

[illegible]

परस्परं संयोजन वियोजना वैचित्र्यमनन्तप्रकारं
[illegible] प्रभवं [illegible]। स एव हि भगवान् [illegible] इति दृहात्मको
न [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] भट्ट [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] जगा [illegible]
[illegible] [illegible]
इतीह [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible] भूवरी [illegible]
मयत्र [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible]
[illegible] [illegible]

सं
५

मनः। तत्कर्म ब्रह्म मच्चा इति निश्चयमन्वात्मन

पुरुषांसि मनुजा [illegible] ण्यजितात्मा [illegible] कृष्ण्या [illegible]

यि केवला [illegible] प्रवृत्त [illegible] त्यमवतस्याति

मयैव [illegible] सुखं [illegible] हे इति त्वं [illegible]

च प्रोत्सा [illegible] विभवो महत्त्वं [illegible] तन्निः प्रभवतीति

प्रभवि [illegible] नु पायु [illegible] प्रतिक

संयु स्वरा [illegible] विभव [illegible] त्सम्पुरेवाभि

कास: ततः प्रभवः उदयो भविष्यामि [illegible]

मुख्य तस्मरूप विशालमाधुर्य [illegible] परमेश्वर

स्वरूप प्रतीभि [illegible] भवतीश्वर्यः किंच यस्य

चिदानन्द घनस्यातिमात्र [illegible]

सृष्टौ [illegible] निमीलनाभ्यां [illegible] न संहारेति

मृत्यो जगतः शरीरस्य [illegible]

कि विश्वस्य [illegible]

ज्ञान भवतः [illegible] विभवस्य परमं [illegible]

देवता सकलस्य प्रभवं भक्तिभाजामतत्स्वरूप प्रकाशकं
पाद्मसत्तमः ॥ तथा यस्य [illegible]ः सम्बाध्यमा
नविभूषिता पुंसः पादुन्मषात् जगत उदयः प्रनि
मीलनं [illegible] निमेषात् प्रलयः त्रिविध्वसम्बारि
वसुन्धरापि [illegible] सावयवी माहात्म्यस्य हेतु
प्रकारस्त्वमजति यासां संभवमपि याज्य दहान्धा
द्विष्णापि परमेश्वरः करणो मीलन निमीलनाभ्यां
रूपादि पंचकमयस्य जगतः सर्ग संहारौ करोति
यथा ह्येतस्य तत्वविद्या तदेव व्यवहारोपि
प्रभाः हरि नारायण भक्तमेवान्तर्धार्यामिश्र्या
भासयत्यदि इति प्रवाविष्णस्य परिगृह्यापि यस्य
स्वानन्द प्रकाशनियुक्ता यस्या नर्षनिमृण्याम
७२,४०
ति यत्रस्य पुरुणा । यत्र च प्रादुःस्मृतिः सक
वेदपूर्णा [illegible]
[illegible]

तन्त्रामा [illegible]यायजन: । पृज्जिचक्रे विभवस्य परसंविद्

बताम्प्रकारस्य भक्तिभाजा प्रकाशक इति तन्पुराणा

फलमुक्तम यथ्वाति तनष्ठवेष्वराभव [illegible]॥

श्रीभग्यपायाप्ययभाव: समन्वय: इत्य[illegible]यथापथ्य

समग्र प्रयोजनान्यनेनैव सूत्राणि सूचितानि [illegible]

नन्वेवं भक्तिशाङ्कर सत्रूपसनाय्या किं प्रमाणं [illegible]

[illegible]पाद नाथ हेतु विना जगत् सा जनयति तस्य

वापादानत्व मृत्पिण्ड सेव घटेन जगत: [illegible]

नं क्रियते । तिरोहितानि तिरोहित तायाव भगवत:

स्वभाव भेद: स्यात् । पुनरस्मिञ्ज्ञाने हेतुरपि नास्ति

जगदुदय च देन प्रसङ्ग इत्येना: [illegible] पक्ष प्रहार

[illegible]हरेमार ॥ [illegible]

[illegible] काय [illegible] निगित [illegible]

[illegible]

[illegible]स्य पुरुषस्यात्मनः प्रकाशघनस्य स्वस्वभावस्य न कुत्र
चिदपि काले [illegible] व्याघातः [illegible]
[illegible] भावस्वरूपस्य
चिन्मात्र [illegible] चिन्मय [illegible]
[illegible]भाव्यते। तस्मात् न प्रकाशेन [illegible] प्रकाशमान
तु प्रकाशरूपस्य [illegible] रूप भवति किम कस्य निरोध
के [illegible] निरोधः। एतदेव तस्यात्मनो [illegible]
न यत्नेनादिना उत्पाद्यते। यत्रास्मिन् [illegible]
स्वप्रकाशे [illegible] मयात्मके सर्वजगत्काय
स्थितम्। यत्प्रकाशेन प्रकाशमानं सर्वमि[illegible]
[illegible]। तस्य कथं नु निरोधः प्राप्यः तन्निरोध
[illegible] चिदाभासादिव्यापकत्वः
यथोक्तं [illegible] प्राणेन यत्नेन
[illegible] स्वप्रकाशेन
भवति [illegible]

[illegible] मिति। यद्यपि स्वय संकल्पाधीनो निर्माण [illegible]
[illegible] स्यानुभव सिद्धं जगत्कारणत्वमज्ञात्वा [illegible]
[illegible] मनुपपन्नंच। प्रधान परमाण्वादीनां न
तत्कल्पयितु युज्यत इत्यर्थः कार्यपक्षेनचेद मित्यत्र
मेवधनितं। कर्तुः क्रियया निष्पाद्यं हि कार्यमु
च्यते। तु जड कारणान्तर भावि जडस्य कारणत्वा
नुपपत्तेः। ईश्वर प्रत्यभिज्ञाकृन्यायात् भविष्य
[illegible] चेनन्न। एवमस्यायुगलंचात्र कार्यकर्तृत्वं प्र
व्यक्तमित्यत्र। सर्व प्राप्ने नोपानायनेरपद्येष
कर्तृध्वनितम् नच कार्य घटादि कर्तुः कुम्भका
रादेः कदाचित्स्वरूप निराश्र्यतद्द्रष्टम। नच
निर्माता व स्थितस्य भवति नाकि मत्याद्यविरु
[illegible] द्यावत्स्थितं मान्यत्र [illegible] पिते नचैव विदा
[illegible] नीत्याह। एवं चास्थितं मिति श्रीकृत्या वतथो
[illegible] त्वम् [illegible] कार्यकर्तृः [illegible] विद्यमाने [illegible] त्पद्यते पापा

[illegible] भेविक्लभेद। [illegible] नारिशि [illegible] प्रचं [illegible]
[illegible] यन [illegible] स्य प्रते
रूपा महादृषः। एवं ह्य [illegible] स्यतत्रात्
[illegible] यासि थत्वा। स्वामिन [illegible] त्मस स्थ स्थत्वा
[illegible] पूर्वा [illegible] ति तत्वद्य भेदेन स्फुरति स्य
नम [illegible] चिदात्मा भगवान् स स्वातन्त्र्याद्भिनाति
[illegible] मप्यान्तर [illegible] वन्यो [illegible] सङ्कल्पयित्वा
चैवपार्थ भिन [illegible] भवानि च प्रसवं का
दिवा [illegible] टायि [illegible] मानि भीत [illegible] सम्बा
भगवा [illegible] त्स्वातन्त्र्याद्यन्तरि [illegible] मप्यान्तरिक्ता
[illegible] अणु [illegible] पेन [illegible] दर्पण नगर वन्प्रकाश
[illegible] भव [illegible] स्यन्थव स्थैया
जय [illegible] स्यपात्वभावात्
स्य
[illegible] रूपोव्यापी जगत [illegible] ज्याकय
८
[illegible] दिना यादेकोष्ठ

दात्मा कश्चिदित्यादि त्यितद्भवान्तरे [illegible]स्मान्निर्णीतमाये
[illegible]यिद्यत्वेचैत्यात उत्पन्नमपि हि जगन्मात्रैव स्था
यां तदकात्मनेवास्ते नचास्यान्यः [illegible] दः
प्रत्यक्षरूपः। तस्याव इ्दमाणयुक्त्या प्रकाशमानमत
विनानुपपत्तिरित्यर्थः यथा[illegible] श्री[illegible]
[illegible]प्रत्यामित्युक्ते प्रकाशाभावं भवति ॥ इत्थ
भावः सविज्ञानघनभावात् त्रयी [illegible]। प्रसंग
यस्य कार्यं [illegible] प्रकाश [illegible] मपि च
सत्यान्यकाशकान्तो नावतिष्ठते। तस्मात् [illegible]काला
दिकं किञ्चिन्निरपेक्ष्यं यत् इति [illegible] नित्यं
विद्रूपात्मकमचितं [illegible]
मत्वामिति मानस्य सिद्धत्वे [illegible]
वाकेमुपपद्यते उपपद्यते [illegible]
एतत्तत्त्व सिद्ध्याधीनाः प्रमाणार्थं [illegible]
[illegible] नमस्मद्गुरुभिः तत्त्वालोके प्रमाणान्यपि

[illegible] प्रीतिं [illegible] मेघ [illegible] पदे [illegible] यस्य
[illegible] निर्विकल्प [illegible] स्थित [illegible]
[illegible]
[illegible] भवति [illegible]
[illegible] सिद्धा [illegible]
॥३ द्वितीयमप्याह [illegible] भवस्य [illegible]
[illegible] स्थितिं [illegible] भवनाथ [illegible]
तः सर्वदा सर्वत्र [illegible] । [illegible] पीय [illegible]
लं [illegible] । परमेश्वरस्य अनन्यपूर्वा [illegible]
यदा [illegible] । अपरमपि तथैव न तयोर्ज
गद्भाति यथा तथा न भातीति । अत्राहि भासमा
[illegible] भूतत्वात् । [illegible] सनादि
[illegible]
[illegible]
त्युक्ता उपासय [illegible] । [illegible]
पद यत्नात्यन्तनिरोधः । तत्रानि मेलनमीलन

सं
श्र

समाधिं स्थ्याय योगिनां स्व स्वभावसमाविर्भूपिरणे [illegible]
भावितयमं यद्वदति यदा आमः प्रणीयतमस्य
[illegible] विषयमानं तथा गम्यमानं यथार्थचिन्ता
मुनसावस्यानेयः पूर्व इति प्रापित [illegible]
नात्मवाधिन संगतत्वे प्रमाणानि [illegible] विस्तवा
धकाभिमत प्रमाणमनन्तस्यानिरायः प्रतिपक्षतो [illegible] धा
स्म यत्र यस्तस्य प्रतिपक्षकः ग्रस्य तत्पक्षिपुरो
प्रमाणं तथाहि न सिद्धम् भिन्नवा [illegible]
सिद्धिश्चास्या [illegible] इति न स्वि ध्यैव भगवानपि
[illegible] सर्वतो [illegible]
तस्मात् [illegible] नित्यापानेनाक्रम भाविष्यति चतत्
ननु मानाम स्वाभाव इत्याशान्तर एव [illegible]
नीर्णे विश्वमयं विश्व [illegible]
[illegible]
[illegible]

रा

ं केवलमेन स्थात्… [illegible] …
त्र मामासते वेमस्म प्रत… [illegible] …मसं
दर्शीति तदाच स्यावल भञ्चा इत्यादि … [illegible]
ड्या

ति भङ्गा पतिपादि तमा एव च [illegible]
नोपायावक्रमा: एवमेतादृ पाषु विनारत
प्राय्षु स्यन्य शास्त्रेषु यग्न्थे: सर्वविद्यन्तिव
प्यग्रयाच्चाय श्रयासमाप्ति: केचिदयां क्रियते।
लक्ष्मीनर भिसम धनवल्लिना: स्वयमेवाधि न्नत
सचेतस: ननु तदसमापि मित्यत्र्योख्य प्रतिपदि
दर्शन ग्रन्थगौरवायते: तिवनु जन्मातरीदद्युता
स्वादृ पुं: सम्भावो नानुमूयते पौवि वायेनु मा
गुन्कोमितेकेवचिन्निसंस्थीते मगोरुच्यवसप
सु सम्यमर्वानिरात्स्यत इति पुङ्गम हेमन्ध्रयर्थ

सं०

मप्रतिपद्यमाने प्राकार्धयन्त्रपयन्ति मौ
|२| लागुद्याभिविभ… [illegible] …प्रमर्पित ॥

१० निवर्तते निजा… [illegible] …मायुमलक्ष्य… [illegible]

(6)

[illegible] कृत्य: पृथिव्याद्युत्तर्जीवस्य लोके

[illegible] सत्तु आर्यत्वेन सद्भ्रमानाभेद योगप्रसिद्धि

[illegible] रणा ध्यान समाधि रूप प्रसर्पति ग्रन्थान्यत्र

प्रवहति सति प्रधान तत तत्व [illegible]

सर्वस्यात्मभूताव्यानुभावतः [illegible]

निवर्तते यदि हि स्वयं निवर्तत [illegible]

पि तत्प्रकाशनं विना क्वचित् तत्किंचित् [illegible]

लब्धता हि तयोरपि जागरा [illegible] सर्वस्य [illegible]

संवेदन सिद्धा सौषुप्ते यद्यपि ध्यान तत्त्व वर्तते

तथापि योनर कालिक स्मृत्य [illegible]

[illegible] लब्धृत एव च स्वभावाभावा निवर्तते [illegible]

[illegible] स्यादि तस्मादन्यापि निवर्तता काम [illegible]

द्विलिङ्ग एवं कल्पे [illegible] निवर्तत

[illegible]

[illegible]

मानत्वान्यकारणरूप इत्यर्थः यश्च यदेकात्मकं तत्कथं
तस्मिन्विवर्तत्वेन [illegible] न्याय[illegible] वर्तते परं भ्रमेण
[illegible] भ्रम[illegible] च [illegible]रादिः [illegible]
[illegible] तिल [illegible] भट [illegible] प्रसर्पति
२. प्रसारणमिव [illegible] तवैव स्वभावान्निवर्तते
इति [illegible] । किं वा [illegible] आग्रहादिभेदः [illegible]
॥८॥ मा निवर्तते [illegible] पाश्चात्यैव [illegible]
दया मन्यते [illegible] तदभिन्नइति
[illegible] परिणाम[illegible]
मनागीति विचित्र [illegible] तत्परिणतो मनागि
व्यत । तन्न [illegible] तत्परिणा
मोस्ति यथा [illegible] । परिणाम [illegible] चेत न स्यात
[illegible] भासमानो यात
स्त. ॥५॥ [illegible] इति सत्य
विभक्तान्यरूपो [illegible] विवर्त इत्यपि न संदृश
१२ श्रमेन [illegible] भगवतो [illegible]

[illegible] विभक्त [illegible] नवैव [illegible]
[illegible] [illegible] अथ मलना [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] इयन्तु [illegible] भावा [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
परि [illegible] [illegible] भवति ॥२॥
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] प्रत्यय
[illegible] तिर [illegible] तिर्यग्मुखाः
प्रतियन्ति [illegible] [illegible]
[illegible] सुवी [illegible] [illegible] ॥
[illegible] [illegible] ॥४॥
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]

सुखानुभूतः दुःखानुपायिना द्वेषेण समनुबन्धाद्विषु
प्रवृत्तौ श्रायः संविदो ज्ञानानि । ना प्रत्यक्त्वेन्यव स्यात
शास्त्रनत्वे वर्तन्ते नत्वैवान्तमुखे विश्राम्यन्ति स्फुर
णमात्रके हत्वा अन्यथा क्षणिकज्ञानानां स्वात्ममा
त्रनिष्ठानां संस्कारजन्मनामपि विकल्पानामनुभवागो
चरे प्रवृत्यभावादनुसन्धानमिदं न घटेत चकार
सुल्पयोगिना परानुसन्धाने द्योतयन्ति
नीह परान्यत्र सुखाद्यवस्था उदय प्रलयिन्यानु
स्यूता दृष्टा । यास्मिंस्तस्मिन्मुखादावस्थानुस्यूत
मनन्तस्तक्षेत्र कल्पनया भियते नाड्यनेनानु
सन्धीयमानावस्थानां स्वयं मायात्माभिदधान्क्ष
णिकज्ञानवादिमते अनुभवसंस्कारोत्पन्नान्नाद
त्याकारात् पितत्वापि स्मृतेः सोम पत्नुभवस्य
स्प. मभवतु न त्वनुभवानुमीत कालाद्यवस्थापंकान्त
१२ घटते सर्व संविदन्तामुखेनु प्रमातारं स्वाभिमत्वं सुज्ञेय

क्षीण

इति सूचितवान् इत्यलं सुकुमारहृदयोपदेश्य जन
वैरस्यदायिनीभिरामिः कथाभिः एतदर्थिभिः प्र
त्यभिज्ञापरीक्षा ग्रन्थः कृतवत् यत इह भुक्तिराग
त्विता ततोस्माभिः किंचित् द्वारि मतादिति चकिता
भिर्नास्माभ्यामसूयितव्यम् मीमांसकः यदि तु
सत्रं एतदर्थं व्याख्यातव्यम्। अहं सुखी इत्यादि
संविदोर्यः ता यन्त्वेति पुर्यष्टकरूपे प्रमातारे सु
खाद्यवस्थाभिरनुस्यूत। प्रातःप्रातरूप स्फुटलोक
प्रतीति सापेक्षकं वर्तन्ते तिष्ठन्ति ननु अस्मद्युप
मतेस्मिंश्चिदानन्दघने प्राङ्कृतात्मनि स्वस्वभावइति
न सर्वदा सुखाद्युपाधितिरस्कृताय मात्मा आसीत्
श्चिन्मयः [illegible] तिरस्कृत्य [illegible] प्रमाणाय स्व
स्वरूपं सुदर्शयित्वा तिष्ठति ननु पुर्यष्टकाद्यवस्थाया १५
सुखित्वादि [illegible] तस्य [illegible] चाविरोधि तेसुखा २१
दिभिरस्तोत्युक्तमेवेति न तत्तिरस्कृताय केवलं

दपि अहं कृशः अहं स्थूलः इत्यादि प्रतीति परिहारेण
अहं सुखी च दुःखी चेत्यादि वदतामयमाशयः सुखित्वा
दि प्रतीति संभिन्नो पृथक्भूमिम नामुखपदे नि
मग्नमनीतदनुषङ्गेन बाह्यस्यापि देहघटादेर्मी
लनात्प्रकाशमजोनात्यैव स्वप्रिय स्वभावत्वमिति स
र्वथा पृथक्भूमि नाधीवं यत्न कार्योयं इति ॥
उक्तोपपत्ति सिद्धो मम संवादोनामनुपपत्तिना मनु
वदनुपपन्नासिद्धं स्यान्न तत्व मेवास्तीति प्रतिज्ञा
मात्राहो युक्त्यनुभवागमत्रा गुरुप्रवरः ॥
।५। नेतुः स्वेमनसुखे यत्र न ग्राह्यो [illegible] कोऽपि चा
न चापि [illegible] भावोपि तर्कैः परमार्थतः ॥५॥
यावदर्थ [illegible] अंश संबन्धान्तरं यच्च नीलपीता
सा. दिरीति [illegible] पृथक् पारीरस्थि
२३ यापि नन्तु [illegible] भाव संचन्यमानाया-

यस्य चैतन्यमयत्वाच्च तन्मयमेवास्तीत्याशयातम् । यद्गुरुः
प्रकाशात्मा प्रकाश्योऽर्थो नाप्रकाशश्च सिध्यतीति
रहस्ययुक्तितत्त्वविदोऽस्मत्परमेष्ठिनः श्रीमदुत्प
लदेवपादाः प्रत्यभिज्ञायाम् इहापि वक्ष्यते ।
तत्संवेदनरूपेण तादात्म्यप्रतिपत्तित इति स्वतो
दुःखसुखादि नीलादि तद्ग्राहकं च यत्र नास्ति ।
तत्प्रकाशघनं तत्त्वमस्ति । नन्वेवं सर्वग्राह्यग्राह
कोच्छेदः शून्यात्मैव तत्त्वमायातं नेत्याह । तत्रापि
मूलभावोऽपि । मूलभावो मूलत्वे शून्यरूपत्वापि
यत्र नास्ति सोऽपि हि न पृथक् कथमास्ते पृथक् चेत [illegible]
तर्हि पृथगात्मकत्वान्नासौ कश्चित् पृथगस्ति नच
प्रथायाः कदाचिदभावोऽस्तीति तद्भावप्रथा
भावस्याप्यस्ति पुंसः प्रतिभाति चैतन्यमूर्तिमात्रमुत्
सीभावे इत्यत्र । अपि च मूलभावे ऐश्वर्यादिकम्
विमर्शशून्यप्रकाशमात्रं तत्त्वं ब्रह्मरूपमपि यत्र

नास्ति यत श्रुत्यन्तविदः प्रतिपन्ना विज्ञानं ब्रह्मेति
तस्यापि प्रतीत्यात्मक स्वरूपसिद्धिं विना जडत्वात्
यथोक्तं प्रत्यभिज्ञायाम् " स्वभावमवभासस्य
विमर्शं विदुरन्यथा । प्रकाशोऽर्थोपरक्तोऽपि स्फटि
कादिजडोपम इति । भट्टनायकस्तोत्रेऽपि
नपुंसकमिदं नाथ परं ब्रह्म फलात् कियत् । तत्पार
मीनियोनी यैना सावपुः शक्ति स्तुय रीति । एवं
यं अस्माकमिह्यतः ... यन्नाम विचारितं
तदेवास्ति तस्य वस्त्वेव परमार्थतः । अनुभवा
गम सिद्धेन रूपेण परमार्थत एव वा, कल्पितेन
रूपेण नरविषाणवत् नीलादिना कल्पितेन
यथोक्तं महागुरुभिः । चिदात्मन्यस्य संकल्पाः
प्रकाशस्यैव सन्त्यमी । जडाः प्रकाशरूपे वा स्त
स्प. २८ शात्मनः स्वपरात्मभिरिति । ननु भर्तृहरिणापि
यदपि वचनादि न च परमार्थेन कल्पनया । न

यदाभासत्वेऽपि सत्यत्वं तदपेक्षं हीति । सावधार
णात्वात्सर्ववाक्यानामेवकारो नियोज्यः । एव
मनेन सूत्रेण सुखाद्याकारसंविन्मात्रवादिनां
सुखादिकल्पितप्रमातृतत्त्ववादिनां ग्राह्यग्राह
कत्वनानात्ववादिनां सर्वथाभाववादिनां
निष्प्रपञ्चप्रकाशब्रह्मवादिनां च मतमप्र
पन्नात्वादसत्त्वेनानूद्य पारमार्थिकं सान्द्र...
रूपमेव तत्त्वमस्तीति प्रतिज्ञातम् । अथच यस्मि
न्नस्मिन्नपि यद्यपि सावधानमनुभव परिशील
स्फुरन्त्या सारे तत्त्वे स्फुरति दुःखसुख ग्राह्यग्राहक
तदभावादिकमिदं यद्यपि न किञ्चिदेव तथाप्ये
तस्य ममत्वाकारेऽसारत्वात् तदेवैतदस्तीत्युपदिष्टम्
यन्महीगुरवः दुःखान्यपि सुखायन्ते विषमप्यमृ
तम् ॥ मोदन्त्यायतेव संसारोऽप्यत्र मार्गः स प्राङ्कुरः ॥ ८

इति शाङ्करो मार्गः शङ्करात्मकस्वस्वभावप्राप्तिहेतुत्वं
यत्प्राप्तिरूपः स्पन्दतत्त्वकः प्रसरः ॥५॥ एवमु
पपत्तिपरिघटिततत्त्वप्रत्यभिज्ञामाधाय साभिज्ञानं
उपायं निरूपयति ॥

६ यतः करणवर्गोऽयं विमूढोऽमूढवत् स्वयम् ॥
सहान्तरेण चक्रेण प्रवृत्तिस्थितिसंहृतीः ॥६॥
७ लभते तत्प्रयत्नेन परीक्ष्यं तत्त्वमादरात् । यतः
स्वतन्त्रता तस्य सर्वत्रेयमकृत्रिमा ॥ निर्णीतं तत्त्वं
आदरात् श्रद्धया प्रयत्नेन च उद्यमो भैरव इति
शिवसूत्रप्रतिपादितेन सर्वभेदापसंहारात्मना
विमर्शात्मस्फारणरूपेण परिपूर्णात्मभैरव
स्वरूपमेव नात्मना भैरवरूपेणोद्यमेन परीक्षणीयम्
यतः इयमिति सर्वस्य स्वसंविदिता तस्य शङ्करात्म
[illegible] सहजा स्वातन्त्र्य[illegible]
[illegible] स्फार[illegible]

किं तत्तत्त्वमित्याह यत इत्यादि लभते इत्यन्तम्
त्रयमिति लोकप्रसिद्धो गोपालकादिरूपः नतु
पुनः स्वतः तस्य नित्य परोक्षत्वेनायमिति निर्देश
भावात् करणवर्गस्त्रियो यतोनिन्द्रियाणि विप्रेषण
मुक्ता मायावरणाज्जडाभासी भूतः स्वना मूर्छादप्य
पिकं मूर्छत्वं प्राप्तः स्वमूर्छवत् चेतनवत् स्व
प्रवृत्ति स्थिति संहृतीः लभते विषयोन्मुखी भवति
तत्र रज्यते ततश्च निवर्तत इत्यर्थः कथं मह
त्तरेण तत्त्वेन प्राप्तं चक्रमिह करणाश्रयो
नानाः करणानि तेषां वर्ग प्राप्त न स्वीकारात् न बहु
मात्र पूर्वापरं तेनैव स्यात् नाकरण त्रयस्य वर्गोपल
नैव गृहीतत्वात् तस्मात् प्राणां च वासनात्य मात्रा
णामुपलक्षणमस्मा गीतं प्राप्ति सात्रात्पुरुन्यायि
तावीनेवासिद्धं यत्वि तनश्च स्वाद्वात्कृते तन्मात्र

पूरी

स्य स्वभावं यत्तत्व परिमाणाद्यहि तस्याप्रत्युत्पन्नभी
वौ नतमस्मादृतेयंकीयम न तमसन विमूढ मूढवादि
त्येन करणवर्गस्यैव सम्बन्धः शिवविकार सोमिश्राज
रणप्रवृत्तीर्यं वाम तस्य चित्तमत्कार रूपत्वात्
एवमाभिदधानस्य वागमात्राः यदयं प्राकृ राम्भा
स्वस्वभावातिपृष्टं कारिणः समानाद्यास्त्युत्प
दव सांवित्तिसारं च करणप्रवृत्तीर्वं जडाभासं
च करणवर्गमेकं तयैव निर्भासयन्प्रवृत्ति स्थिति
संहृतीः कारयति येन भगवत्या करणेप्रवृत्यो
यथा वत्सद्भाव स्पृशुमाधि विद्यति तथा
करणवर्गो जडोपि तत्कारी एव लक्ष्यते यद्य
पि रहस्य दृष्टौ न कश्चिज्जडः करणवर्गोपि
स्प. अपितु विज्ञानदेहः करणप्रवृत्तिरेवा विज्ञान
२५ नो तथापीह सुप्रसिद्ध प्रतीत्यनुसारेणोपद

हस्त्याद्यापद[illegible] इत्यपर्व[illegible]

गोलकादि रूपकरण प्रवृत्त्यादि क्रमेण

प्रक्रमेण तत्तद्धिषया[illegible] क्रमतोवि[illegible]
चिन्त्यानेनैव [illegible] परीक्ष[illegible]
स्वरूपं परीक्षणीयं ततश्च [illegible] तदीय[illegible]
सर्वज्ञता सर्वत्रास्य योगिनः [illegible]
कं भवति एतदेव च परीक्षणीयं [illegible]
एतदेव च परीक्षितं प्राक् [illegible]
तान् स्वतंप्रवादेरण अभिलषित विषयप्रभा
[illegible] निराधात्मना बहुमानेन एव परीक्षणस्य
हृदयीय[illegible]नुसारेण पापकालता यथा
हस्त्यि[illegible]भि: निजातिजेषु पदेषु पतान्विभा:
करणेन तस्य उन्नासिता मम । ज्ञानमपीह मना
गोपि भवभन्त्वय विभिन्न इति साहसम् ॥
परीक्षणमिष्य के ग्राको पापकलताया प्रवादेचि
[illegible] प्रकाशकानां [illegible] द्विलायमू[illegible] भवसाद्दा
वत्यहत्यादि लभते इति सर्वत्याप्य[illegible]

कत्वमभिदधादिन्द्रियाणि चैतन्यवादि चार्वाकमत
मनवच युद्दलवान् ग्रंथकथमुक्तं तत्र लक्ष्वाप्युन
नेतामिवाप्नोन्द्रियाणि स्वयं प्रवृत्त्यादि लभन्ते
इति यावता ग्राहक इन्द्रियाणि करणानि दात्रा
नीव प्रेरयति यत्पुनः तीक्ष्णं प्रयत्नेन परीक्ष्य
मिति तीक्ष्णे कारं आत्मसारीकमिष्ठ बहिरना
नुधावति तत्र लत्कपरी ह्यात्मा प्रबुद्धः सुन्सा हत
इत्याह पुंडरीकहा ॥ ७ ॥

नहीच्छावादन्तस्याद्यं प्रकाशोह्यवनितले ॥
श्रीमित्तात्मबलस्य पूर्णत्युरुषस्तत्समो भवेत् ॥८॥
अथ लीलकः पुरुषः इच्छैव नादनं प्रतीदः तस्य
प्रेरकत्वेन करणप्रवर्तनमात्रे व्यापारलीयस्मा
न प्रवर्तते अपितु श्रीमन्नित्तिपुण्यतस्माद्धलं
स्या० २८ [illegible] तत्वात्मके तस्यापि [illegible] नास्ति यस्मा
द्दात्मप्राप्तेः तत्समो भवेत् तस्मिन्नात्मा सविष

ऽभिषेकायप्रचेतनानि चेतनतामेवासादयन्तीव
तत्संनिधौ न केवलं करणानि यावत्तत्प्रकाशेन
ग्राह्यं तं बाह्यमपि प्रमातृ चेतनैकाय सं
प्रयुक्त्यादि पाङ्करोति येनास्य प्रमातृभावः
करणानि प्रकाशन्तीति स्वच्छं तदनुवेधं विना तु
स एव न प्रकाशिष्यतीति करणकं ग्राहकस्यैव प्रमातृ
चक्र प्रसरानुवेधेन चेतनीभावापादकं तन्नवे
परीक्ष्यतीति युक्तमेव। यदि पुनः [illegible]
[illegible] करणकरण करणानि परस्य तस्यैव
करणं प्रेरणात्मकं स्वप्रेरणया पश्येत
[illegible] स्यात् [illegible]
[illegible] इति [illegible]
[illegible]
[illegible]

वे कृया तत्तत्वं विषयीकर्तुं क्षमः तस्याविकल्पत्वात्
अपितु विषयामनुधावन्तीमिच्छां तस्यपभाग पुर
प्रपंचमयं ये ये ... भैरवं मात्मबलं स्पन्दतत्व
रूपं तक्षणात्तां च चेतयेत्तावद् स्पृशति तदा त
त्समाभृत तत्समावेशात्तद्वान् भवन्न सततं
तामसिन्दयत्नोव वित्स्पन्दस्यार्थं तस्मात्तत्तत्वं परीक्ष्य
मित्यर्थः भुक्तिमुमुक्षुः स्पर्शप्रधानत्वादात्मबल
स्पर्शमित्युक्तम् ॥ ८ ॥ ननु चायं क्षोभो परमेश्व
र प्रयोगिनि किं न सदा परिपूर्णत्वे स्फुरति कस्मा
दनाभूरन्यात्मबलस्पर्शमपेक्षत इत्याशङ्क्याह ॥
९ निजाशुद्ध्यासमर्थस्य कर्तव्येष्वभिलाषिणः
यदा क्षोभः प्रलीयेत तदा स्यात्परमं पदम् ॥
निजात्मीया स्वातन्त्र्यग्लानिरूपासता यया विश्वरूपावि
म...सभावाशुद्धिराणवमलं तन्मलान्वितत्वेन...
...बिलत्वादिभिनिवश्यं पर्यालस्यमायि मायी

स्पं
२८ २

मलमणुरिव तया [illegible] समर्थस्य पूर्ण [illegible]
विकलस्य तत एव कर्तव्येषु लौकिक [illegible]
नेषु अभिलाषिण: अभीष्टानवाप्ते नित्यमभिला
ष व्याकुलस्य तत एव दर्पणमिव [illegible]
[illegible] वक्ष्यमाण उपधन्यनुम[illegible]
[illegible] विवक्षु माहकाभिमान [illegible] प्रलीयेत
[illegible] भिमान [illegible]
[illegible] प्रभाणनि पर्यन्ते [illegible]
[illegible]
[illegible] विषयतां [illegible]
तत तदेव भवति [illegible]
वितानभरव । मानस [illegible] चति
[illegible]

[illegible]। तद्यथा [illegible] भावात्मनि [illegible]
प्राकृतमपि विसाडुजलधि प्रथमस्पन्दमव
तं प्रसक्तमित्याशङ्क्य प्रमयति॥
२० तस्य स्वा[illegible]चमाह श्री ज्ञाकर्तृत्वलक्षणः॥
यत स्तदर्पितमर्व जानाति च करोति च॥
तदन्यस्वरूपापहस्त्या अशेषस्य सहजो धर्मः प्राद्धि
दिष्टो सततन्त्रता रूपः परमेश्वरस्य स्वभावः
इति [illegible] सामर्थ्याद्विस्थिते प्रकाश[illegible]स्यानम
नी [illegible] [illegible]मानस्य
ता [illegible] तदा [illegible]मस्य [illegible]स्य सा
दाभेव[illegible]ज्यते इत्यर्थः॥ न यतं यस्मादभिधास्य
ते [illegible] यत स्तदा परपर्यप्रवेश[illegible]समये सर्वम
र्पितमिति यद्यज्जिज्ञासितं चिकीर्षितं वा
तत्तदविवदायामभूत् तत्तत् [illegible] जानाति च
भा. १२ करोतीत्येव योगपर्य[illegible]मस्मरन्तु यथैव चर
मं ज्ञानं [illegible] [illegible] स[illegible]यतीति [illegible]

ज्ञात कृत्विलक्षणं इत्यत्र भेदक धर्म विशेषाणां
न समर्थान्धि [illegible] न वास्तवस्य पातु धर्म [illegible]
[illegible] यतः कर [illegible] ति सं
प्रतिपादि [illegible] विषय धर्म समर्थन [illegible]
तस्य [illegible] तत्त्वस्य [illegible] विषमादवधुस्यात् म
यि समाप्य [illegible] भवत्यविशेष [illegible] भवतीत्याह ॥
नमः [illegible] नावक [illegible] ॥ ।११।
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] विकासनं ।
[illegible]
[illegible] ॥
[illegible]

मागपथ्येन विघ्नक ॥ हि दामध्य हाटकस्तम्भ भूतानि
घूर्णन्वयाकारेण कोचभासि ॥ इति श्री विज्ञानभैरव
कल्प्या मात्र निरुद्ध संप्रदाय युक्त्या निमीलनोन्मी
लन संभासियिनी युगपच्छ्रीपीठ मध्य भूम्यावघूर्णमा
दृष्ट्यामिति तत्रदुभय विसर्गा शोषितविगलित संकल्प
विकल्पो क्रम स्फारित करण चक्रः ॥
अन्तर्लक्ष्या बहिर्दृष्टि निमेषोन्मेष वर्जितः ॥
इयं सा भैरवी मुद्रा सर्व तन्त्रेषु गोपिता ॥
इत्याम्नात भैरव भैरव मुद्रानुप्रविष्टो मुकुरा
नीम [illegible] प्रतिबिम्ब कद म
[illegible] लय मन लय [illegible] विल [illegible] एको [illegible]
[illegible] विलीयमानं [illegible] जन्म सहस्रापूर्व [illegible]
[illegible] घन लोक [illegible] भिन्न [illegible]
झटिति त्रुटित सकलपशु [illegible]
स्पं स्माम [illegible] इव महा [illegible]
२० सह सेवा समुदित [illegible] स्वभावो यो

[illegible] ॥ [illegible]
योगीन्द्र यात्वे विषये नात्वव [illegible] भवति
[illegible] समयमिति सकल [illegible] कारिणी [illegible]
जनन मरणादि प्रबन्ध [illegible] प्रवर्तिः कुला
निजा [illegible] लक्षणस्य [illegible] भवती
त्यर्थः यथोक्तं श्रीपूर्वपादैः ॥ [illegible]

तथैव निश्चलचित्तस्तु भुञ्जानो विषयानपि ।
नैव संस्पृश्यते दोषैः पद्मपत्रमिवाम्भसा ॥
विषापहारि मन्त्रादि सन्नद्धो भक्षयन्नपि ।
विषेन मुह्यते नैव तद्वद्योगी महामतिः ॥

अथ [illegible] नो विन्दन्ति पादमाध्या [illegible] कायस्य दोषि
पुलय विश्वा [illegible] मभाकाल [illegible] मेव नाविभवति
[illegible] इत्यादि [illegible] नाम्यातिबा [illegible] भवत
तत्र प्राप्ति [illegible] लोकान्तरेण [illegible]
[illegible] स्यानि स्यात् ॥
[illegible] मूलत्वात्
[illegible] ॥ १२
[illegible]

|१२| मतकत्विमं तयं सौपुन पाद वन्साद्गा ॥ न त्वेवं सम
गमण्डाव न तत्त्व प्रतिपद्यते । [२३] ग्रस्येदेवदमग्रासीत
इत्यादिश्रुतौ । श्रूयमाणविधौ [illegible] भावना भाव्यतां
नेति भावनायां भाव्याय स विषयो [illegible] भावि
विचारे भाव्यभावो [illegible] किंतु [illegible] सन्यभावनाभा
वेन किंच भावकस्यापि भावाभावः स विश्वो
श्रयः कथं भावनीयः भावकाभ्युपगमे तु विश्वो
[illegible] भावकस्या विशिष्य माणत्वादि किंतु विश्वाभा
ए१ वतत्व । [illegible] भावको विश्वो [illegible] वि
कल्प [illegible] भावयत् भावना [illegible]
भावितो [illegible] भाव रूपः [illegible]
तत्र [illegible] भाव भावनाया नामूर्त [illegible]
[illegible] एवास्ति ॥
यः [illegible] भावनापि निष्पन्ना तत्स्फोटं कल्पयेत्
स्पा. २१ फलम् ॥ इति न्यायावली [illegible] भाव भाव्या
भावे न [illegible] भवति । प्रयाव्यात

(२)

सर्वालम्बनधर्मैश्च सर्वतत्वैरशेषतः । सर्वक्लेशाशयैः

शून्यं न[illegible]शून्यं शून्यमुच्यते ॥ इति लक्षणमेन नाम्नी

शून्यं ज्ञात्वा [illegible] चामिति । सतं यदि विज्ञान [illegible]

स्वतन्त्रावबोधमयी कीर्तिर्भावि भूतभाव[illegible] यथा

विज्ञान भैरव ये व्याख्या आधार मे स्वसी । त्रिकाल [illegible]

इत्यादिना धार [illegible] मिति [illegible] विज्ञानमित्र

स्याच्च शून्य भावना का अन्यथा न शून्यमिति पृथ

वेयमुक्तिः [illegible] कालि भावाले इति प्रतिपादित

वात् [illegible] प्राव स्या कार्य निरोध मादपूर्ण

शून्यता चीता विपुनलोक [illegible] जनातिकाया

नुपातिनी [illegible] शून्यालोक मालाख्या युक्ति [illegible]

भवं लाइ पूर्णमाविनेया प्राव तयार्थ [illegible]

[illegible] पूर्ण्यनाथेव [illegible]

या[illegible] [illegible]

विदृयेव । यदि व चाह पूर्णसा तानुमपुष्ठ्या तन्

use शून्ये with no:1,2&3

?

useless

प्र

·प्र

२१

तत्पद साक्षात्कारार्थिभि सद्गुरु सपर्या कार्या । ननु
गुर्वनीति समन्वाधिवकथव ध्यवहत्याता परस्परा
धं मनसा मार्ग निरस्तमयं इत्यलम् प्रपञ्च कुर्वतां तात
तव भेद [illegible] नाराज्ञा नेन जनम [illegible] यत इति प्राभि
योगः समाधानेनात्मितस्य कीदृगादृमासमिति तद
वस्थाभिमानवविमण्ण [illegible] भिलाप [illegible] तस्य गुरोत
तद [illegible] सीदति यतो निश्चयः । गाढ
मूढाहमास्मि । इति यतो सि प्रतिपत्तिः प्रतो मोह
वशोर्व सा कल्पिता । तथा स्मर्यमाणत्वात् सोपो
नुभूयमानत्वात् अनुभवितुः प्रमातुर्व स्यात्तु रूप
स्य प्रत्युत सत्त्वाभाव [illegible] यते तत्त्वभावमिति विश्वा
भावाव स्थायां विश्वविस्या भ्रीडितमेव रूप तिष्ठ
तीति नामुष्याभावो आनुचि [illegible] प्रकाशन इत्युक्तं
भवति । किं तु दृष्टमिति [illegible] नीलादि सर्व तव
प्रत्यभूतस्य च्यभ्रते [illegible] निश्च यासि अन
पश्य [illegible] तदसादि [illegible] कालिश्च
मात्म [illegible] सति । उपात [illegible]

स्प. [illegible]

वेद्य

यस्मान्नयिदं नासारमिदन्तया आविर्भावाभावात्
पारमेण न निर्भासते तावन्न स्मर्यते वेदकस्य कलि
तशून्याद्यवस्थायां संकुचितप्रमातृतया
परमार्थ एवेति नैतस्य स्वात्मनि पृथक्कोलीति न
तन्निश्चायको विकल्पः इत्यहंविमर्शमेव तदास्व
संवेदनेनैव सिद्धं शून्यप्रमातृरूपं विश्वप्रति
योगित्वाच्च संकोचसारं संवृत्तिकाले स्मर्यत
इति न कश्चिदनुपपत्तिः यस्मादेवमतस्तच्छून्या
भक पद कृत्रिमम् ॥ तस्माद्भूतमभूतं वा यद्यदेवातिभावितम् ॥
इति तद्वदेवं नीत्या अभूतभावनया वा त्याप्त
परमार्थ पाव ज्ञानपापनाशे महान्तामुपर्ययतथा
तथा भासितमित्यर्थः । तेषां जातवं नयस्यैव
सदा सम्पन्नवादिति स्पन्दः ॥ अयं भावः सदा स
युत सारूपमपयासित [illegible] विस्पष्टावे [illegible]
[illegible] नानेन पात्यन
मनन समाधिप्रयत्नाद्या [illegible] प्रायस्य
[illegible] च [illegible] विणा [illegible] इति

...स्मिन् ग्रन्थे कुर्वते महा[illegible]वेद्यानां विद्
[illegible] संख्या सायातादि [illegible] प्रविष्टाः
[illegible]स्पन्दनत्वं [illegible]क्षणमपि च शिथिलीभूतप्र
यत्नानां ग्रन्थमेतद्विघ्नभूतम् यदुद्यति
तदा तस्मिन्महाव्योम्नि इत्यारभ्य, साधुमपदवन्मूकः।
इति। अत एव तद्वक्ष्ये ग्रन्थकारस्य महान् संरम्भो लक्ष्य
ते तथा चेह [illegible]नैव [illegible] अपि पुनरपि निर्णी
यते कार्यानुसारः प्रयत्नो [illegible]ः इत्यत्र ततोऽस्माभि
रत[illegible]रम्भः [illegible] कोपः कार्यानुभव
[illegible]ः रूपदृष्टिनिर्मालनन्दनकौ।। सोऽनन्तेषु कृषि
तेषु [illegible] तुल्यान्यायतो
दिति नाभ्यासिकमनुगमम्। तदिदानीं प्रकृतमेव
ब्रूमहे ननु (प्र)स्पन्दत्वं तत्प्रभवमिति शून्यवत्
स्मर्यमाणत्वं प्रतिपद्यते तस्य सर्वदा तु स्यूतोप
लब्धेव रूपस्य [illegible]पृथुपलम्भत्वायोगा
त् तथा च [illegible] वितता[illegible]

स्प॰
२३

इति। यद्यपि च समावे[illegible] तुर्यातीतेक[illegible]

रवेस्मृत्यार्यते तथापि म[illegible] तावन्मात्रापि नु सर्वा

नु स्यूतानवच्छिन्नप्रकाशानन्दसार परमार्थरूपमेव

तत यद्वक्ष्यति॥

तस्माच्छब्दार्थचिन्तासु न सावस्था न या शिवः॥

इति प्रतो, स्थानवच्छिन्नचमत्काररूपस्य न जातुचित्स्म

र्यमाणत्वं मूढत्वं वा। यस्तु यत्तत्त्वमितीह तच्छब्देना

८७० त्मा निर्दिष्टः कृतः स। स्वातन्त्र्यामुक्तमात्मानं

इति श्रीप्रत्यभिज्ञाकारिकोक्तनीत्या विकल्पकल्पित ननु तत्त्व पारमार्थिक

स्यैव पारमार्थिकस्वरूपस्य। न प्रतिपद्यते इत्यने

नैतदाह यस्य तत्त्वस्य स्मर्यमाणत्वेन प्रतीतिरवा

स्तीति ॥१२॥ ननु यत्र स्थितमित्यादौ चिद्रूपस्यैव विश्व

कार्यरूपता प्राहित्वमुक्तं तद्ध्यानेन ख्यापितं कृत्रिमम

भावात्मकं रूपं ने नैव गृहीतमिति कथमस्यान

वच्छिन्नचमत्काररूपममूढत्वमित्याशङ्क्याह[illegible]

सर्वस्यास्य गुणत्वाच्च कार्यकर्तृत्व प्रसिद्धितमा

२४ कार्यता दायिणीतत्र कर्तृत्वं पुनरव्ययम् ॥२४॥
कार्यानुमेयः पृथिव्यादिः केवलं स्यात्र लिप्यते नी
२५ तस्मिन्नपि विलक्षणसस्मात्यजुः प्रतिपद्यते ॥२५॥
नतु सा नानुरूपभावं नैव तत्र युगपत् स्यात् ॥
२६ तत्र तत्र पः व्यक्तिन्यायव्यक्त्या स्यात्नु पलमनात् ॥
यत्र स्यात् तन्ने कार्यत्व कर्तृत्व क्षिति च प्राप्तिः तं प्राहु
[illegible] भीदि नमव स्या [illegible] लमस्ति, यत्र नादि
तदेकमेव सूत्र प्रकाशघनमाद्य रूपं तत्वं कर्त
सतो विनिर्णय प्रकाशात्मना क्रियया व्याप्तं न
स्वभवन प्रकाशमानं तत्व भुवन शरीरवदभावादि
रूपतः श्रीकण्ठकार्यमित्युच्यते स्यात्स्य कस्यापि
कार्यो [illegible] यागात् [illegible] के श्रीपदादि [illegible]
जडस्यात्तु न [illegible] नाय [illegible] ॥
[illegible] कमेव न [illegible] कार्यं [illegible] ॥
स्प॰ इति तस्यैव [illegible] कर्तृत्वं [illegible] विवरद
२८ काल्ला [illegible] भाम संयोजन वियोजन पञ्चका [illegible]

नात् इदं नीलाद्याभासं स्वस्वभावः स्वरूपाद्व्यति
रिक्तानपि मुकुर प्रतिबिम्बवद्व्यतिरिक्तानिवाभास
यति। यावच्च किंचिदाभासयति तत्सर्वमाभास्य
मानत्वादेव बहिर्मुखत्वेन रूपेण ग्राह्यधर्मकं दृश्य
स्यैदन्ताभासस्य निमज्जनेनाहन्तारूपतयावस्थानम
अत एवाहं देहादिग्राहकस्य यो वेद्यांशः स एव
भगवता सृज्यते संह्रियते च न त्वहन्ताप्रकाशात्मकं
कर्तृरूपं तस्य देहाद्याभासेऽपि भगवदेकरूपत्वात्॥
अत एव तयोः कार्यकर्तृत्वयोर्मिथ्यात्वकल्पना
चयिणी कर्तृत्वं चित्स्वातन्त्र्यरूपं पुनर्नयि जग
दुदयापाययोरपि तस्य स्वभावादचलनात्
ततस्तु जगदुदयापायावपि न कश्चित्प्रका
शमानमिति मूढाद्यवस्थाया अपि प्रकाशैकरूप
त्वात् सर्वमपि मूढत्वमपि तत्स्वभावसमाप्यनि
ष्पत्तौ सुषुप्त्यादौ चास्य तत्त्वं स्थितमपि लभामहे

ऽविद्यपि प्रवृत्त्यर्दर्शनात् सत्त्वं कार्योन्मुख इति
यादि परिणतिके व्यापारे प्रवणाय: प्रयत्नः
संरम्भः सोत्र कार्यद्वारा परैर्लुप्यते विच्छिद्यते
तस्मिल्लुप्त सति ऋबुद्धौ भाव समाध्युपहारिता
नास्या मुक्त विलुप्ता भ्राति मन्यते। यः पुनरना
भिसंहिता प्रकाशरूपः स्वभावोत् एव सर्वत्र
न गुणद्वयामपदम् उपलक्षणं चैतत्सर्वकर्तृ
त्वस्य तस्य लोपो न कदाचित्स्यात् भवतीति न कदा
चित्तो सम्भावनीयोन्यस्य तल्लोपमुपलब्धुः
कस्याप्यनुपलम्भात्। यदि स कश्चिदुपलभ्येत
तदा सा कर्तृत्वशक्तिरूपो न चेदुपलभ्यते तादृशो
लोपस्तु नास्तीति ज्ञानेन स्वरूपं [illegible] चान्य:
[illegible] नोपलभते [illegible] स एव [illegible] कात्
[illegible] तस्याभावः एवं चान्यस्यानुपलम्भानादि
स्य· [illegible] स्योपलम्भाभावादि [illegible]
२५ [illegible] घटाभावो यथा घटविविक्तभूतलस्युप

लम्भानामनुपलभ्यमानत्वे न चैकान्ताभावो यथा [illegible]
कस्यचिद्दुरुपलभ्यमानत्वेऽप्यनुपलभ्यमानत्वे तदुपलम्भकसत्ताव
प्रमाणविषयत्वात् तदनुपलम्भस्तु स्वात्मनो नास्तितां नाव
ध्यति । यदि वा कार्यान्तरव्यग्रत्वेऽपि संदृश्यते
तदनन्तरकालमन्यस्य कस्याप्युपलम्भो न भवति
[illegible]लम्भाभावः प्रसज्येत । अपि वान्यस्य
बाह्येन्द्रियस्य ग्रहणस्य सामग्र्या वानुपलम्भान्न कथ
मन्तुभावस्यानलस्य वा लिप्तालाप श्रावणादि ना यता
ऽस्य लोपनत्वस्य किं कृतम् । यथा वान्यस्य कार्यान्
विषयं नस्यानुपलम्भादनुपलम्भप्रकारानान
कदाचिद्विकारणान्तमनोऽन्तर्भूतस्य तस्यापि लब्धुलोपः
यतो सार्वभौमः सर्वज्ञत्वगुणोऽस्यास्तीति सामर्थ्याभाव
[illegible] सर्वभासयत्यादीनि अन्यस
[illegible] कार्यान्तर
[illegible]
[illegible]

मुख इति [illegible] पूर्णानन्दात्मकं मुख्यं प्रधानं [illegible]
ति योज्यम् ॥ २५ ॥ एवमप्रबुद्धो बालिशो विषया-
पारवशुनिरोधे [illegible] स्याप्यात्मनोऽनुपपन्नमप्र-
भावे निविशत इति प्रतिपाद्य सुप्रबुद्धप्रबुद्ध-
ये [illegible] लभ्यते [illegible] इति ॥

१० तस्योपलब्धिः सततं त्रिपुटी चाभिचारिणी ।
नित्यं स्यात्सुप्रबुद्धस्य [illegible]त्मनो परस्य तु ॥२७॥

तस्य प्राकरणिकस्य भावस्य योपलब्धिः [illegible]
[illegible] सा कथित युक्तयेव [illegible]त्
[illegible] प्रबुद्धस्य [illegible] संस्कारणापि [illegible]न्यस्य
सततं [illegible]पि जागरः स्वप्न सोषुप्त परेषु नित्य
मिति आदौ मध्ये अन्ते चाव्यभिचारिणी [illegible]
[illegible]नी स्यात् [illegible]व [illegible] स्वप्न
भावतया स्फुरतीत्यर्थः परस्याप्रबुद्धस्य पुन
[illegible] विचित्र सविक्षेपाणां [illegible]
[illegible] मदावबुद्ध [illegible] च वि[illegible] ज्यात्मको

स्प.
२५

[illegible] स्यात् [illegible]

[illegible] ॥ [illegible] ॥ [illegible]

[illegible]

[illegible] स्यात् [illegible] ॥

[illegible] स्यतव [illegible] त्मोनु [illegible]

इतिभट्ट [illegible]

[illegible]

[illegible]

लमपि [illegible] कल्प [illegible] त्या [illegible]

[illegible] तत्ता [illegible] नोक्ति [illegible]

[illegible] विहाय अधिकारी स्य [illegible]

[illegible] दयति [illegible] तः [illegible]

[illegible] विविक्तार्थे ॥ [illegible]

[illegible] साधुपद [illegible] प्रवृत्ति [illegible]

[illegible] इत्यादि [illegible] प्रवृत्ते [illegible] सर्वदा [illegible]

[illegible] विषयप [illegible]

[illegible]

मयं कर्तुं प्रवृत्तस्य सुप्रवृद्धतापादानायेयं पदेषु:
प्रवृत्तः [illegible] निरोधाभासः तथा च [illegible] सूत्रे
जाग्रत्स्वप्नसुषुप्तिभेदे तुर्याभोगसंभवः इति तथा
विभु [illegible] तुर्यं [illegible] इति [illegible]
[illegible] भोक्ता विलिप्य: [illegible]
सुप्रवृद्धस्य त्रिषु पदेषु [illegible] विह
भागेन [illegible] याति ॥
१४ ज्ञानत्रय स्वरूपिण्या [illegible] परस्याभ्युतः ॥
पदत्रये विभुर्भाति तदन्यत्र तु चिन्मयः ॥१८॥
सुप्रवृद्धस्य भूम्ना ज्ञानत्रयस्वरूपया मध्यमपद
ज्ञानात्मप्रयत्नयास्तु स्वस्वरूपमयं स्पन्दतत्त्वात्म
ना पराशक्त्या युक्तो विभुः प्रकाशात्मा स्वभावो
जाग्रत्स्वप्नसुषुप्ते पदत्रये भाति तत्र हि विश्वमसौ
सदाशिव [illegible] वत्माङ्गवत्पश्यति. तदन्यत्र तु सु
म. २८ षुप्त तनुर्यथा [illegible] सुषुप्तवदर्यासितिः त्रिपदा
व्यभिचारिणी इति प्रकारेण तुर्यस्य प्रभुतावान्

न युपलब्ध [illegible] पत्वात् [illegible] विशुध्य [illegible]
एवास्य भाति [illegible] नैयायि [illegible]
अभिप्रायमेव नानु [illegible] सारेण [illegible]
चिन्मयः इत्यस्यां [illegible] त्वापत्तेः लोके सो
पुत्रस्य मोहमयत्वात् [illegible] जाग्रत्
पुत्रयोरपि चिन्मयत्वात् एवं [illegible] शान्तम्
[illegible] त्वात् इतः प्रभृति प्रथम [illegible]
[illegible]
टीकाकारैर्न चेन्नितस्तथा परीक्ष्यते [illegible]
किमस्य विपद [illegible] रवाम: ॥१८॥ यद्यपि जा
गर्त्ति मयाद्य गुणापि प्रबुद्धं न प्रतिबध्नाति
तथापि पाययति ॥
गुणादि स्पन्द [illegible] सामान्य स्पन्द संभूतात्
लब्धात्मलाभः सततं स्यात्तस्या परिपन्थिनः ॥१९॥ १४
गुणाः सत्त्वरज [illegible]

हा ८४

विभवश्च । ते मायान्तत्वावस्थिता अभिप्रेताः । यथोक्तं
श्रीस्वच्छन्दे मायामस्तकविन्यासम् ॥
अधश्छदनमूर्ध्वं च रुद्रे पुद्गलं विचिनोयत्
मध्या तमो विज्ञानीयो पुण्यस्थले व्यवस्थिताः ॥
इति ते शाम्भवा येषां कलादीनां व्याप्त्यनामी
स्थानां विशेष प्रसरणं तेषां स्वतिः स्पन्दास्त
त्तुकरण भुवनप्रसराः नीलसुखादि संविदश्च
तथा यागयथाया बिन्दुनादादयस्तत्समन्तं तस्य
गुरुप्रेरका कस्याचिदेवीप्रष्वम जन्मनाऽप्यध्याय
नः स्वस्वभावाच्छादका न भवन्तीति निश्चयः ॥
यतस्ते सामान्यस्पन्दभूतरूपमाश्रित्य यत्रास्थि
तमित्यत्र निर्णीतश्च पूर्णलक्षणमायामतत्त्व
एवां तत्त्वानां तन्मयाश्चैवार्थः । तथा हि
षोडश पञ्चभावेषु यात्युनेन क्रियाचर्या
भाया तृतीय त एव पञ्चमः सर्वे
इति श्री ... विरचिते ... पूर्णाभिधानं ...

मा. २८

ज्ञानक्रियामायाशक्तित्रितयमेतयाश्रित्य सिद्धांमुनिवादि
पदे स्फारित्वा संकोच प्रकटीभवन्सततरजस्तमश्च क्रीडा
[illegible] यतनिजचिच्छक्तिस्फारमिवतनोति
थिष्ठितम प्रबुद्धः सर्वदा सर्वं ज्ञानेन प्रबुद्धो भूम्यादि
[illegible] स्पन्द [illegible] च्छिन्दन्नपि स्पन्दतत्त्वावष्टम्भमयत्वं ॥१९॥ × बलादि
यथा [illegible] त्वप्रबुद्धा न्वय न्यत तत्प्रतिपादयति ॥
अप्रबुद्धधियस्त्वेते स्वस्थितिस्थगनोद्यताः ॥ २०
पातयन्ति दुरुत्तारे घोरे संसारवर्त्मनि ॥२०॥
अप्रबुद्धधियः प्रायः सर्वान् प्रमुषित [illegible]
पुनिघातक [illegible] निज स्पन्द त [illegible] मादिनो
लौकिक [illegible] भिमानिनोऽपि [illegible] मितयामी
[illegible] प्रभावा [illegible] स्पन्दनं स्यात् [illegible]
स्पन्द [illegible] स्थितं [illegible] नित्य
तदुपायमेव [illegible]
[illegible]

समरा
घोरे दुःखमये संसारमार्गे पातयन्ति। यथोक्तं श्री
मालिनीविजये॥ विषयेष्वेव संलीनानधोऽधः
पातयन्त्यणून्। रुद्राणून्याः समालिङ्ग्य घोरतर्योऽपराः स्मृताः॥
इति तथाहि पूर्वं प्रतिपादिता येयं स्पन्दतत्त्वात्मा
परा शक्तिः सैव विश्वस्यान्तर्बहिश्च वमनात्संसार
वामाचारत्वाच्च वामेश्वरी शक्तिः तदुत्थापितानि
तु खचरी गोचरी दिक्चरी भूचरी रूपाणि चक्रा
णि देवताचक्राणि सुप्रबुद्धस्य परभूमिसंचारीणि
अप्रबुद्धानां तु अधराधर सरणिप्रकाशीनि।
तथाहि या एव सुप्रबुद्धस्य [illegible] ते बोधगगन
चरन्त्यः खेचर्यः कालकलितत्वाभाव सर्वकर्तृ
त्व सर्वज्ञत्व पूर्णत्व व्यापकत्वप्रथा [illegible] हेवास्ता एता
अप्रबुद्धस्य शून्यप्रमातृपद चारिण्यः कञ्चुकरू
पतया स्थिताः कालकलितत्व किंचित्कर्तृत्वकिं
चिज्ज्ञत्वाभिलाषा [illegible] तत्त्वः [illegible]
स्प लक्षितासु संज्ञासु [illegible] बद्ध्य [illegible]
25 मिषु चरन्त्यो गोचर्यः सुप्रबुद्धस्य स्वात्माभेद

मयाध्यवसायाभिमान संकल्पाज्ञानयाति मूर्च्छनात्
भेदैकसौमान्यं दिद्ध्वा स्तू [illegible] बाह्येन्द्रियभूमिषु चरन्त्यो
विश्वयः सुपद्म हृद्याद्यपद्मा मध्ये [illegible]
प्रत्याहृताः भूः रूपादि पंचाकालाभ मायया [illegible]
चरन्त्यो भूत्वयस्तत्र भूमामया आप्याली भावतया
तन्मयतामापन्ना भूचर्यः सुपद्म हृदय चित्तकाश
शरीरतया मानं दर्शयन्त्य इतरेषां सर्वतः स्यत्र
क्रिन्तता प्रथयन्त्यः स्थिताः - इत्येवं प्रमाणं हन:
करण बहिर्मुखरण प्रसरस्य रूपतयैव तासां चेप्सितं
कारणि सृष्ट्यादि स्पन्द मयान्य पंचकृत्य [illegible]
कांसमा विश्वान्तादि [illegible] मामाचरन्ते [illegible]
[illegible] प्रसर रूपे संसारे पातयन्ति ॥२०॥
[illegible]
अतः सततमुद्युक्तः स्पन्दतत्त्वविविक्तये।
जाग्रदेव निजं भावमचिरेणाधिगच्छति ॥२१॥ २१

अतः वक्ष्यमाणरूपस्य स्पन्दतत्त्वस्य विविक्ततया विमर्शना
य सततमुद्युक्तः [illegible] नित्ययुक्ता उपपन्नत ।।
इति गीतोक्तरूपा सततमेवानुसन्धानस्वरूपविभालन
प्रवणः सः [illegible] जाग्रदवस्थायामपि यत एव निज
मांत्रीयं पुंस्त्वरूपं स्वस्वभावं चिरेणाधिगच्छति
तथा ह्यस्य पुंस्त्वरूपतया भ्रान्तः [illegible] तोत्म
ज्जातिभेदेन प्रबुद्धो निद्रादित [illegible] मादद्भ्यात्मु
प्रबुद्धो जीवन्मुक्तो भवतीत्यर्थः ।। अथास्योक्तु
[illegible] लम्बनवर्णोदितानां नायासतः तद
न्य सकलवृत्तिक्षयमयीषु निरन्तरासु यास्त्व
स्यास्तु स्पन्दनिध्यान [illegible] द्रिप्तमाभिमुख्य [illegible]
मासे [illegible] प्रथममुपायाः अस्य विषया इत्युपदिशति ।।
अतिक्रुद्धः प्रहृष्टो वा किं करोमीति वा मृशन् ।।
२४ धावन्वा यत्पदं गच्छेत्तत्र स्पन्दः प्रतिष्ठितः ।।२२।।
स्प. ३० सर्वत्र तावदुपायमार्गे समस्तेतरवृत्ति [illegible] मपूर्व
मेकाग्रीभवितिम्न योगिनः [illegible] ता [illegible]

[illegible]
यत्र स्थास्तु स्वर्गसंत एव मम [illegible] हृयमथो
षु यदि स्य [illegible] विविक्तो [illegible] तस्तु चुतो भ
रित्यनुभूरवी भवानि योगि[illegible] समीहितम
रेणोवलम्भ [illegible] योगिनस्तत्र मूर्छा [illegible] तीर्थं
नयाहि [illegible] विहितदास्मलो यपातिष्ठ स्तुद
पुनाम्भ [illegible] स्पर्शाभि [illegible] धवना [illegible] प्रथमा
म [illegible] जिहीर्षो देवतो [illegible] दना [illegible]
[illegible] तिष्ठद्य:। चिरप्रार्थिता प्रियाभि
यनन्तु [illegible] तन्नूतमेवे [illegible] पूर्णाभिला
[illegible] यावत्समस्तकरण
[illegible] प्रहर्षावो बलव [illegible]
[illegible] पीवा: किं [illegible]
[illegible] प्रविष्ट:
[illegible] ३
[illegible] कसत्यागणय [illegible] नार
[illegible] इति प्रसवोत्ता [illegible]

[illegible]धमानो धावन् [illegible] [illegible] [illegible] कतोऽपि:
गच्छन् [illegible] प्रसर [illegible] [illegible] प्रसरणायादि [illegible]
पलायन क्रियाविशेषे वा [illegible] सर्वथैवं [illegible]
सु सिंहाजगरादयश्च बलानि न जानते महा [illegible]
वस्थासु यन्मूर्तिद्वारा [illegible] पदं गच्छेदित्युक्ति [illegible]
स्पन्दतत्त्वविविक्तये सततमुद्युक्तो योगिज
नः स्यात् तत्र [illegible] यात्मैव [illegible] स्याद्विशे
षस्पन्दः प्रतिष्ठितः स्पन्दतत्त्वमभिदधाती
ति [illegible] प्रतिष्ठितं [illegible] तस्मात् [illegible] पदं
संविदि [illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
॥२५॥ [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
सं॰ [illegible] यथा [illegible] श्रीविज्ञानभैरवे
३२ कामक्रोधलोभमोह मदमात्सर्यगोचरे ।
बुद्धिं निस्तिमितां कृत्वा तत्तत्त्वमवशिष्यते ॥

प्रा

श्रीमत्ये महाविपे [illegible] बान्धवे विरोम् [illegible]

मुक्तं ध्यात्वा तल्लयं सन्मनाभवेत् ॥ [illegible]

भय प्रोक्त गुरुर वाक्य [illegible] ॥ [illegible]

ब्रह्मसत्ता समीभता । इति [illegible]

एवमेतां सर्वसत्तास् [illegible] प्रभु [illegible]

परिपूर्णा [illegible] तामेवानुसंदधत् [illegible] सर्वस्यास्

[illegible] जीवन्मुक्त [illegible] माहरेत् ।

सर्वत्र [illegible] धारयति ॥

यामेवस्यां समालम्ब्य [illegible] ति ॥

न स्वल्पं [illegible] किंचित् संकल्प [illegible] लिप्यति ॥ २२॥ 23

तामाश्रित्य [illegible] भावपि ॥

[illegible] ॥ २४॥ 24

[illegible] भास्कर ॥

[illegible] ॥ २५॥ 25

[illegible] स्यात् [illegible]

[illegible] ति [illegible] ५६

सन् यस्मिन्नानन्दघनमननुभूतपूर्वं स्वरूपं मां विम
र्शयिष्यति तदेव पश्यमहं कारिष्ये बाह्यमुखतां हित्वा
तत्परा एव भविष्यामि इति संकल्प्य निश्चित्य
यामान्तर्धाप्यवस्था स्वनुभूतचरी चिदानन्द
घना स्पन्दात्मिकामवस्थामवलम्ब्य प्राप्य तेना
भिसंधीयते निभृते पुंसि निर्विकल्पगतिमवि
कल्पामवस्थामविचलत्वेन भजते यो योगी
तदीयां नामवस्थां समाश्रित्य चन्द्रसूर्यौ स्वप्राणः
प्राणस्याभावावपि हृदयभूमौ मिलित्वा युगपदेव
सोमसूर्यौ ब्रह्मनाड्या मध्यमार्गेणोदाने यथा
नास्तमितः प्राप्यतः कथं ब्रह्माण्डलक्षणं
गोचरं हित्वा ब्रह्मबिलाधिष्ठानं ब्रह्मस्थितिम्
ब्रह्माण्ड सत्वा ऊर्ध्वकवाटान्तो देहं यामिन्यन्ता
तत्कालं कुण्डलिनी देहयोगिनि रविशशि प्रकाशं
लीलाम्बुजरूपौ पुंसि भास्करौ यत्र तस्मिन्न
हाद्यान्ते निःशेषवर्त्यापरमरूपस्वरूपानुकारे
प्राप्तोपि यः शिथिलप्रयत्नेन तस्मात् स्वविषया

सं
32

ध्यात्मना गुणादि स्पन्द निःस्पन्दन चामात्र
नत्वात् सौषुप्तपदवद्भवति सौषुप्तं च समम
प्युपलब्धिनेन तत्रच सुप्त सुप्तमवत् यः गुह्यादि
भूमिमनात्मनि विष्ठति स सापर्गो सम्यग्ज्ञानमिथ्याज्ञान
सत्वभावो मन्द इत्युच्यते। यथोक्तं श्रीभट्टकल्लट

यां स्पन्दकारिकायामवस्थासु बलस्था॥

इति। इत्थं च योगिनः।
मनस्य स्वस्वभावाभिमुख्यातिन सम्यग्वृत्ती स
मदादिना मुह्यमानो प्रबुद्धो नित्य स्यात्
इति यस्तु न चापि पृथक् पाटवाद्युत्थान
लत्वात् क्षणमपि न शिथिलीभवति समाप्त
[illegible] चिदाकाशमयश्च नैव विस्मृतः
पञ्चक [illegible] सत यत सततावधानविवेक योगिना
[illegible] भिः इति प्रथम
मायिकबोधम् इत्यादि [illegible]
इति श्री [illegible] राजानक निर्मिते
[illegible] विवृतौ [illegible]

अथ द्वितीयो निःष्यन्दः

एवं प्रथमे निःष्यन्दे स्वस्वरूपात्मकं युक्त्युपपन्नं
सामिज्ञानं निमीलन समाधि प्रत्यभिज्ञेयं स्पन्द-
तत्त्वं प्रतिपाद्य यथा सततं तत्स्वरूप समासादने
न सुप्रबुद्धतां प्राप्तः चिता भवति तथा इदानीं
तस्यैव वैश्वात्म्य मुन्मीलन समाधि प्रत्यभि-
ज्ञेयं युक्तितोपि निर्णीतं सर्वत्र चिदभेद प्रकाश-
त्वं ... विशेषोपपादनम् । इमं द्वितीयं निःष्यन्दं
तदाक्रम्य इत्यादिना शिव सद्भाव दायिनी
इत्यन्तेन श्लोक सप्तकेन निरूपयति तत्र
शुद्धाशुद्ध भेदेन द्विधा मंत्र शुद्धि मन्त्रादि स्वं
तत एवोत्पन्नं तन्मयं तत्रैव विश्राम्यतीति श्लोक-
द्वयेनाह । अशुद्धमपि तन्मयमेव इत्य-
परेण श्लोकद्वयेनाभिहितम् । तन्मयं वेद्य ...
स जीवन्मुक्तः इति श्लोकेनोक्तम् । एतत्तत्त्व-
मासादनेनैव साधकानां सर्व ... सिद्धिः

इति श्लोकद्वये नाभिहितमिति संक्षेपः अथ मन्त्रो-
व्याख्यायते यदुक्तम्॥
यत्रस्थितमिदं सर्वं कार्यं यस्माच्च निर्गतम्॥
इति। तत्र शब्दं तावन्मन्त्रादिरूपं तथ्यथा तत
एवोत्पन्नं तद्बलेनैव प्रकाशमानं तत्रैव विश्रा-
म्यतीति तत्त्रयमनिःष्यन्दं परिघटितं दृष्टान्ते-
न स्फुटं निरूपयति॥
तस्माच्छब्दबलं मन्त्राः सर्वज्ञबलशालिनः
प्रवर्तन्तेऽधिकाराय करणानीव देहिनाम्॥१॥ १
तत्रैव संप्रलीयन्ते शान्तरूपा निरञ्जनाः
सहाराधकचित्तेन तेनैते शिवधर्मिणः॥२॥ २
तत्सामर्थ्यमात्मकं बलं प्राणरूपं वीर्यमाक्रम्य
अभेदेन आश्रयतया अवष्टभ्य भगवतोऽनन्तधाम
व्यापारका मन्त्राः सर्वज्ञबलेन सर्वज्ञत्वादि सा-
मर्थ्येन श्लाघमाना जृम्भमाणा अधिकाराय
देहिनां प्रवर्तन्ते सृष्टिसंहारतिरोधानानुग्रहा-

दि कुर्वन्तीत्यर्थः सर्वज्ञत्वाद्यभावप्रधानः सर्वक
र्तृत्वाद्युपलक्षयति । यथा देहिनां करणान्युपर्य
र्यादिनष्टपूर्वपदसमाप्तमध्य निर्वेयप्रकाशन्ते प्रव
र्तन्ते इति दृष्टान्तः तथा निरञ्जनात् स्वात
त्र्यात्तानिवृत्ताधिकारमलाः पूर्णत्वविधुरा
वाचकात्मिका सैव स्पन्दात्मके बले समग्र
गभेदापत्त्या प्रकर्षेण पुनरावृत्त्या लीयन्ते
क्षीणाधिकारमलान्मुच्यन्ते आराधकचित्तेन
उपासकलोकसंवेदनेन सह ध्येयाकारम्
अनुगृह्यानुसंधानं यान्तिः परममन्त्रपदम् ॥
इति [illegible] तन्न [illegible] ता [illegible] न विसृ
ष्टा [illegible] लीयन्ते तेनैते मन्त्रमन्त्रेश्वराद्यः
[illegible] धर्मः समाधा
:प्रियन्ते [illegible] सामान्य [illegible] उ
सं [illegible]
३४ [illegible] तुल्ये किमिति [illegible] सर्वमा [illegible]

स्मारिता ? उच्यते परमेश्वरो मायाशक्त्या शरीर करण
नि भुवनानि निर्मिमीते विद्याशक्त्या तत्का
रणीय विचित्र वाचक परामर्श शरीरात्मनात्म
वाचकस्य मायापदत्वि ॥
घटोयमित्यध्यवसा नामरूपातिरेकिणी ॥
परेशशक्तिरात्मेव भासते न त्विदन्तया ॥
इति प्रत्यभिज्ञानीत्या प्रमातृभ्यन्तलिंका
नोर्ध्व शरीर पुर्यष्टकादिव [illegible]
लीति युक्तमेवैषां सर्वज्ञत्वादि । एतश्च
भेदत्वे करसे भात
इति श्री प्रत्यभिज्ञाकारिकाटीकायां वितत्य य
थोचितम् । एवं विद्यापर्यवस्यित सर्वज्ञत्वादि कार्य
नन्त भट्टारकांशेष [illegible] तया
इदन्तादि [illegible] आचार्याणां कारणरूपाः
सर्वमान्या [illegible] रूपं [illegible]
प्रतीतिक [illegible] आचार्यायीनाभेद सम्बन्धि

नाम्रपूर्वोचितेन [illegible] मौनभेला सप्रयत्नाद्याधिकृत्य
प्रपत्नेन [illegible] प्राणवायुवत् पुच्छे तिमिक प्रारिरत्य
यत्नपूर्व [illegible] ज्ञाना: [illegible] प्रमाण प्रलीयन्ते
विश्रान्ति [illegible] चार्याणि [illegible] चिन्तने
इति पूर्वश्लोकेन योजना। एवं च मन्त्राणामुदय
प्रलय कोटि [illegible] एव तावति भाति भूतमात्र
प्रतिष्ठितम्। एवं च पाषाणादिभेदेन भिन्नो
ऽपि मन्त्राणां स्पन्दतत्त्वसारत्वं युक्तं भवतीति॥
एवं मन्त्रमन्त्रेश्वरादि रूपा [illegible] मता सृष्टि:
शिवस्वभावापत्ति प्रतिपाद्यापुनः [illegible]
मनादि सामान्यादि रूपा [illegible] स्वरूपैव इति उपपा
दयन् श्रीमत्प्रागुक्तं [illegible] मायोपनिषदि॥
3 [illegible] सर्वभूतानां [illegible]
[illegible] तादात्म्य प्रतिपन्नत:॥३॥
4 [illegible] [illegible]:॥
[illegible]॥४॥

यतोजीवो ग्राहकः सर्वमयः [illegible]वद्विश्वरूपः तेन
हन्ना ग्राह्येषु वाचकेषु अर्थेषु वाच्येषु चिन्तासु वि
कल्प नानादि[illegible]रूपासु श्रोद्धमथा[illegible]रूपा साव
स्थानास्ति यातुर्वा न भवति सर्वमेव [illegible]
[illegible]च्यर्थः। अतएवैवमतो भक्तैव चिद्[illegible]ग्राह
को भेदाभावेन [illegible] नीलादिरूपेण [illegible]
भावना विचित्र [illegible] व नास्ति यदिदं [illegible]
[illegible] प्रकारतया स्थितः ननु [illegible] नाम [illegible]
[illegible] जीव इत्युप[illegible]
[illegible] जीव [illegible]
इति [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

इति नास्तिक[illegible]
[illegible] विवाद

पश्यन्ति ये चेयन्ति च ते प्रीति [illegible] विवाय ॥ इति
श्रीप्रत्यभिज्ञाटीकायाम् ॥ [illegible] न्याययुक्तम् ॥
आत्मा [illegible] [illegible] [illegible] सम्भावन [illegible]
[illegible] [illegible] भवेत्
इति । [illegible] [illegible] [illegible] हेतुः सर्वस्मा
वानां समुदायवायु [illegible] [illegible] नभाव
प्रधानश्च निर्दिष्टः [illegible] [illegible]
प्रमातृ मिति [illegible] [illegible] [illegible]
विहारे इह [illegible] [illegible] [illegible]
निवृत्त निवृत्ता [illegible] [illegible] [illegible]
नयेन पुन [illegible] [illegible] [illegible]
इति तत्र [illegible] [illegible] [illegible]
ताया भगवतः [illegible] [illegible] [illegible] भगवान्
[illegible] यत्र श्री [illegible] [illegible]
तो [illegible] [illegible] [illegible] नि
ईश्वर [illegible] [illegible] [illegible]

स्य·
व ३६

दि॥ [illegible]

[illegible] तदा सब [illegible]

नील [illegible] सु [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible]

सर्व भेद पाय [illegible] मूल [illegible] त्याग

पदे प्रकथा: प्रथम चरम [illegible]

जाग्रदादि [illegible] वस्ता [illegible] ॥

[illegible] सिति

[illegible] ॥८॥

[illegible]

[illegible] जगत्।

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

यात [illegible]

५

दुर्लभो यस्य कस्यचिद्देवा [illegible] मनो भवति
मोरिवल जगत्क्रीडा [illegible] पश्यन् निज सवितृन्मय
निमग्नभ्यां भजन संहरन्नु ॥
मयानय्य [illegible] यमा निरजय्य युक्ता उपासते ॥
इति स्थित्या सतत समाविष्टो महायोगी जीवन्नेव
प्राणादिमानपि चिंतानाम्नि नित्यः ॥ पूर्वबन्ध
[illegible] भोग [illegible] जीवन्मुक्तः मुक्त एव
[illegible]
इयं [illegible] परिस्था [illegible] यतो श्रुतिः
इह [illegible] समाप्य [illegible] विक्रयमाण एवेति
इयमेव महा [illegible] माध्य [illegible] यीना
मनीषि प्राप्ति हेतुः इति [illegible] कस्येनामहः ॥
अथ [illegible] ध्याय चत्वारि ॥
तद [illegible] समापनि [illegible] साधिकस्य
[illegible] मनामहः ॥
५८ इयं निर्वाणादि [illegible] सर्वार्थ दायिनी ॥
स्प. ७

श्री

इह शिवो भूत्वा शिवं यजेत् इति यद्बुद्ध्या ... सति
ध्यायन्त्यवृत्तसि संवेदने तस्याति ...
शिवः इति प्रति पादित शिव ...
अन्यस्य वा ... तामन्व ...
विशेषस्य प्रथमबोध्यः प्रकटीभावः ...
ध्यातुराचार्यादेः ।

तस्माच्छुद्ध ... ॥

इति ... [illegible]

[illegible]

:यैतद्य [illegible] लग्नात यथोक्तमसमन्यारमेषिप्रादे:
[illegible] भवन्मय [illegible] सर्वामि [illegible] वैराग्ना [illegible]
किं न भोक्तिमनं [illegible] इदानीमेतद
[illegible] इयम [illegible] : [illegible] भवतीर्थाभियाय
[illegible] स्वम [illegible] निरथे प्रथमाप [illegible]
[illegible] ना [illegible] : चैत्रेश्वरो भवेदे [illegible]
[illegible]
[illegible] यन [illegible] न्यायेथा
[illegible] न जागर्हि
[illegible] । नैव चामृत योगेन कालमृत्युजयो भवेत् ॥
: [illegible] संहत्य [illegible] प्रकार:
[illegible] : सर्वकालेन बाध्यते । इत्यादिना
सर्व [illegible] स्मरेत् [illegible] मध्याने
जीवन्नेव विमुक्तः सो [illegible] भावनास्तदा ।
[illegible] : [illegible] भाव [illegible] न काले: [illegible]
सं: [illegible] योगेन [illegible]
[illegible]
3६ [illegible] ॥

[illegible]
[illegible] सहज सत्य [illegible] स प्रपंस पश्चा [illegible] यादि षः
[illegible] णहा [illegible] चान [illegible]
[illegible] कर्त [illegible] णिव [illegible]
[illegible] स्वरूप [illegible] ननु
[illegible] श्रुयेना विश्व
[illegible] धता [illegible] परपदम् ॥
निःश्वसः ॥ [illegible] राजनिकार्य
[illegible]
मयमेव [illegible] त्मनोनुग्रहः इमामेव [illegible]
[illegible] नाचार्यः शिष्याभ्यां [illegible]
यो भवतीत्यर्थः इयं [illegible] सिद्ध [illegible] कः
[illegible] त्मनः स्वभावस्य पारमार्थिक [illegible]
[illegible] निर्वाणादीक्षा यथोक्तम् ।
एवं यो वेद तत्त्वेन तस्य निर्वाणदायिनी ।
दीक्षा भवत्यसंदिग्धा तिलाज्याहुतिवर्जिता ॥
इति । [illegible] दीक्षा [illegible] [illegible] ति
[illegible] इत्यादि [illegible] रानन्दः [illegible] श्रीमह
[illegible] राजानक [illegible]
[illegible] मिति स्पन्दनिर्णये सहजविद्योदय स्पन्दो द्वितीयो निःश्वासः ॥

अथ तृतीयो निःश्वासः

एवं निमीलनोन्मीलनसमाधिद्वयसमाधेयउभयविस
[illegible] मूर्तिः [illegible] सु[illegible]मिथ्या[illegible] [illegible]तरि समा
वेशो निःश्वस[illegible] [illegible]णीतिः। [illegible]दानीमतद्
[illegible] [illegible] [illegible]विमुक्त्युदे[illegible]भव तामिथ्यामिथ्याथ्य
[illegible] [illegible] [illegible]निरुपेच्छ्य [illegible]माप[illegible]
[illegible]मयति [illegible]त्यादिभिः चतुश्चरो भवेदिद
नैरक्ताव [illegible] [illegible] [illegible]स्त्यन्यार्थ्या॥
न तृतीयं [illegible] [illegible] तच्छ्लोके [illegible] न [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]न्यम्। एको
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]नेवाश्रय
नानाविभाव[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]मूर्तिः [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] समाधि [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
निःश्वास निर्णीत विश्रान्ति [illegible]भावः समावेश

यो । नवः [illegible] विषता नाम थति [illegible] केन । [illegible]
[illegible] याक [illegible] उक [illegible] स्मान [illegible]
मो [illegible]
[illegible] सलप [illegible]
[illegible] यताहि [illegible] लोका नियु [illegible]
वि : घच [illegible] हुयासिते [illegible]
[illegible] सय [illegible] नर्त [illegible] पन [illegible]
नव सुवः मत [illegible]
[illegible]
[illegible] आति [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] नाना [illegible]
[illegible]
[illegible]

२ तथास्त्वेण भीष्मार्थान् प्रणय स्यान्तति क्रमात्
[illegible] तं स [illegible] तस्मथ्य [illegible] प्र [illegible] २॥
धते मर्व [illegible] वीति धाता प्र [illegible] त्मा सभा [illegible] ८
यथा जायते [illegible] यामभिमयन्न स मातन्वास्य
[illegible] भूत [illegible] स्य
[illegible] यादि [illegible] [illegible] याभ्यार्थितो
[illegible] [illegible] स्यन्यार्थाइ
[illegible] [illegible] तत्र श्लोकद्वयेन जाग्रति
[illegible] [illegible] स्यसाम [illegible] न स च्यो
[illegible] [illegible] यति [illegible] साम [illegible]
[illegible] [illegible] त्या [illegible]
भास्यमान [illegible] [illegible]
सभावि [illegible] [illegible] भायुति
[illegible] [illegible] भरी [illegible]
[illegible] [illegible]
त्वियाधि [illegible] र: यथा [illegible]

[illegible] ... याचरे। [illegible]

[illegible] परादेवी [illegible] ॥ इति

[illegible] चरे बली [illegible] ध्याता [illegible] याचरे

प्रविश्य हृदये ध्यायन् [illegible] मानुषान्॥

इति संप्रदाय स्थिता [illegible] [illegible] मेद्रभय [illegible]

[illegible] चिति [illegible] परो [illegible] निर्य [illegible] यमन

[illegible] पेन्द्र [illegible] [illegible] न्यस्य [illegible]

तत्र [illegible]: मतत [illegible]

[illegible] [illegible] न्यान [illegible] [illegible] रसे [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] दन [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] रूप [illegible]

[illegible] संधार्य [illegible] [illegible]

[illegible] भगवत [illegible] मातृ। परमेश्वरो हि चिदात्मा

[illegible] जाग्रत: इति परत्तत्व जागरत्कस्य जागरावस्थस्य [illegible]

[illegible] ॥३५॥ [illegible]

एवं साव[illegible]ना न भवति तया नाप्य [illegible] तथाह ॥

[illegible] त्वा [illegible] धूमकेत्वत: ॥

[illegible] पर्य [illegible] यत्र [illegible]

[illegible] नारायण [illegible] यातीदा [illegible]

[illegible] भाव [illegible] प्रत्यह लौकि[illegible] स्य [illegible] चांस्य [illegible]

[illegible] स्वपेव साधारण साधारण

[illegible] निद्र [illegible] समा[illegible] धारम[illegible]

[illegible] स्यात लौकि[illegible] न[illegible]

[illegible] तथा [illegible]

[illegible] इति [illegible] पद [illegible]

[illegible] भाव [illegible] सा [illegible] ॥३६॥

एवं [illegible] सोषु [illegible]

[illegible]

[illegible]निर्मुक्ता
[illegible]

पूर्वकं निरस्यति [illegible] सिलार्थ [illegible] भवतीत्या
दि पूर्ति॥
यथा [illegible] स्फुटो [illegible] सावधानेति चेतसि।
भूयः स्फुटतया भाति [illegible] भावितः॥४॥ ।४।
[illegible] यत [illegible] ।५।
[illegible] ॥ यथ [illegible] तात॥
[illegible] सावधानेति चेतसि पूर्व्वाद
[illegible] स्फुटो [illegible] भूयात्‌ यद्वा [illegible]
[illegible] भाविता भूषामालाकिंता
[illegible] भाति तथायत
[illegible] स्फुटो याव स्फुट तरापि भाति [illegible]
[illegible] येनानन्य [illegible]
[illegible] स्वभावे यद्यपि
[illegible] यद्यपि [illegible]
[illegible] नाके [illegible]
[illegible] प्रतीत [illegible]
[illegible]
[illegible] कल्पित [illegible]

[illegible]तृभूमिं [illegible]न्येव [illegible]मगं[illegible] [illegible]त्वा [illegible]थच [illegible]
[illegible] [illegible]स्य [illegible]त [illegible]भू
मिम[illegible] [illegible] [illegible]जि
[illegible]
[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible]याधि[illegible]
ब[illegible] [illegible]

।५। दुर्बला[illegible] [illegible]वत[illegible]
[illegible] [illegible]दितथा[illegible] ॥
[illegible]दातु[illegible] प्रा[illegible]: [illegible]त्म[illegible]
[illegible] समा[illegible] बलेन [illegible]
[illegible] कार्य [illegible] क तद्व [illegible] मे[illegible]
[illegible]क्य मयि वस्तु तद्वत्ला [illegible]व [illegible]र्थ[illegible]
तथा गोप्यति बुभुक्षितः सोपि [illegible]ला[illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] विधुना भा[illegible]म[illegible]विषय[illegible]
यन्धाभिभवः कश्चि[illegible] [illegible]त[illegible]
तस्याश्च [illegible] चिरभूमि [illegible]

[illegible]
[illegible] एत मुक्तात्मे [illegible]
[illegible]
[illegible] विधिच्छिन्नं [illegible] यथा [illegible]
[illegible] भविष्यति [illegible] ॥
[illegible] वाल्मका [illegible] येनाधिच्छिन्नं [illegible]
भाति यथा नवस्या [illegible]
[illegible] तविक [illegible]
॥ [illegible]
[illegible] पायित्यीत्मेन
[illegible] करोति [illegible] भिज्ञानं प्रत्यीम
[illegible] नैव [illegible] स्थिति बध्नाति तद संवति
[illegible] नदुचित संवद
[illegible] भविष्यति ॥ ७ ॥
[illegible]
[illegible]
[illegible] स्वा [illegible]
[illegible] स्य [illegible] का ॥ ८ ॥

पार्श्वे विल भूम्ना सर्व के प्यानामास्यपं
नतश्च यद् यथाप्नाति : प्रथा द् हा भिम्रानिव : पुरुषो
यो ह्य दया सो [illegible] का पासो विध्य विरोप
[illegible] मिथ्या [illegible] नस्याश्च ग्लानरती
ननश्चिदानन्द घन [illegible] रूपा प्रातिभिज्ञानान्त
निरू[illegible] सिनिश्च । तदज्ञानं प्रदपायेषमा
[illegible] म षर [illegible] चाथ [illegible]
ग्लानि [illegible]
दित्यर्थः । ग्लान्यभाव [illegible] भावेत्यो चाक्षा
दि [illegible] भाव स्थो श्रपि [illegible] य यथा [illegible]
नो नथा तथा [illegible] मानस्य [illegible]
[illegible] स्वरूपे [illegible]
[illegible] सर्वदा [illegible] भाव [illegible]
[illegible] : [illegible] परमयोगिन्या मदालसा [illegible]
बालदारकान् [illegible]
[illegible]
प्रजे [illegible]
कञ्चुकसो निबद्ध : ॥

इति मिलत[illegible]भिलाषिणो योगिनः समावेशप्रया
स रसेन[illegible] विध्यतो वलीपलितादि [illegible]यजयो
भवतीत्यपि भङ्ग्यानेन प्रति[illegible]तमुक्तं ॥
[illegible]योग्य मुन्मेषः [illegible] स्वरूप[illegible]मुपालभ्य[illegible]
काङ्क्षयामाह ॥
एक[illegible]कस्यो यतः [illegible] परीदय[illegible] १५
[illegible]षः [illegible] [illegible]यन्नाद्या
[illegible]चि[illegible]व्यात्मनन्तं बजः
[illegible]क सत्यातिभावना ॥
[illegible]नालम्बनाविप्राय
[illegible]
[illegible]विकारात्मिकाया चिन्नाया [illegible]
[illegible]स्य योगिनो यदि इति तद[illegible]ता[illegible]
[illegible] [illegible]लम्बन निमीलनात्म
[illegible]विभेद
टिति[illegible]विहा[illegible]ग्राहिणी[illegible]
न: [illegible]प्रिवचमत्कार[illegible]
[illegible] [illegible]स्व

[illegible] ॥
[illegible] सुख [illegible]
[illegible]
[illegible] लक्षयेत् [illegible]
धारयेद्वा [illegible] प्रत्यभिजानीयात्
यत एकस्या विषय विचारादि विज्ञायया
[illegible] परस्याश्चिन्तायाः मादियुदयः
स्यात् [illegible] उन्मेषः इत्यन्य
इदानीं मित योगिजन प्रथत्व साध्यालपि
तत्र [illegible] पर [illegible] मात्वादिनो
[illegible] यत्तमेवमनोऽयं [illegible] यादिप्रीति ॥
१० अतो [illegible] पममादितारिः
अत [illegible] विरूपादेभ्य [illegible] विषः ॥१०॥
अतउन्मेषादु [illegible] यत्तदयमा [illegible]
स्थूलसूक्ष्मादि [illegible]
[illegible] भूमध्याया [illegible]

[illegible] सयाम [illegible] कर्तृ [illegible]

[illegible] पोडुना हूं [illegible] नयम [illegible]

यि प्रकाशानं तेजः [illegible] केनोन [illegible]

[illegible]: [illegible] तावेस [illegible] साय [illegible]

भूत वावत्स [illegible] प्रद [illegible] वर्तन [illegible] ह:

तेसमाधातुपमगा [illegible] स्यानि [illegible]:। इति

[illegible] निभा [illegible] नाद्युक्त [illegible] दीतिमानि

[illegible] यानि [illegible] विन्युनादादव: [illegible] भवन्तीत्युक्त ॥११०॥

[illegible] मज्ञान्यथा [illegible] नि स्वभावे [illegible] पमावतां

[illegible] जयति [illegible] मपि [illegible]

[illegible] इत्यादि । ११

[illegible] नयपव सर्वाया न्य [illegible] त्र [illegible]

[illegible] स्वभम वावभाव्यते ॥

[illegible] विकल्प [illegible]

[illegible] नयेव [illegible]

[illegible] धु [illegible] क्रिया [illegible] धरादि [illegible] शिवान्ता [illegible] नाभाव

विनो योषा न यंत्र [illegible] यावोधि सर्वमहमिति मदाश्रि[illegible]
[illegible]वत् सविकल्पानुसन्धानपूर्वक सविकल्प[illegible]
[illegible] किञ्चिद्गढः कोऽपीकारेण [illegible] यदा
[illegible] विजलति [illegible]
[illegible] भासीकारि
[illegible] यत्फल
[illegible] यः
[illegible] बहुला [illegible]
[illegible] तीति प्रति [illegible] तयाचुक्त
[illegible] जातं परिशीलय[illegible]
[illegible] समाविष्टं [illegible]
भवतीति [illegible]
प्रयहृदयि [illegible]
भङ्गीमाह ॥

स्प. नि. १२ प्रबुद्धः सर्वदा तिष्ठेज्ज्ञानेनालोक्य गोचरम् ।
एकत्रारोपयेत्सर्वं ततोऽन्येन न पीड्यते ॥

सर्वदा जागरा स्वप्न सुषुप्त संविदादि मध्यान्तपदेषु
पुरुषः किंचन उन्मीलनयेन्न भावबंभ्रमद्दृष्टिः
सुप्रबुद्धतामेव भजते क्षेण बहिर्मुखोपि भासे
न सोपि गोचरे नीले सुविविधि विषयमालया
तस्मात्कुत्रचिदवस्थाविशेषु न सावस्था मेध्या प्रावकः
[illegible] पर्यम् एव एकः स्वरूप [illegible]
तत्समाधान [illegible]
गत [illegible] सवमा [illegible] निमीलनोन्मीलन [illegible]
यो [illegible] पूर्णपर [illegible]
[illegible] भूमि [illegible] चि [illegible] तयो
व [illegible] ॥ एवं [illegible]
[illegible] बहुल [illegible] स्वात्मन [illegible]
[illegible] यथा [illegible] श्री [illegible]
यो विकल्प [illegible] निखिलं
भवद्वपुः ॥ स्वात्म प्रथापरिपूरिते जगत्यस्य
नित्यसुखिन [illegible]
[illegible] स्तुति [illegible] सावकाशं

पीडकः कष्टपीड्यः यतः शिवात्मकमेव विश्वमुत्त
मिन्मात्रकं आत्मानं पश्यतो स्वरूपं नि[illegible]
१२४ प्रवृत्ताया समुच्चयस्य [illegible] भ्रमयत्यतः ॥
कालाविलुप्तविभवो [illegible] स्मृतः ॥२३॥
इह योयं प्रकाशात्मा स्वस्वभावः पुरा [illegible] उक्तः असौ
यदवस्थितः कोप्यथ विश्वकारणमीश्वरः ।
सृष्टिं स्थितिं च संहारं विदधान [illegible] ॥
इति श्री [illegible] तया श्रिया [illegible]
सदा [illegible] विधद्दो [illegible] स्वान्त [illegible]
ते [illegible] रागा [illegible] द्योत्यते स्वातन्त्र्य [illegible]
रेवास्य [illegible] पूर्णाहन्ता [illegible] मन्त्रा [illegible]
महा [illegible] स्फुरत्तोर्मिः सार हृदयं भैरवी [illegible]
[illegible] इत्यादि [illegible] संरंभः [illegible] तत्र तन्तु
निरुच्यते । पूर्णाहन्तैव [illegible] अनाहत
सं. [illegible] संपुटी [illegible]
४५ भट्टारिका [illegible]
च [illegible] स्फार [illegible]

क्रोडीकारान्नःकृत निःशेषसर्गप्रलयादि परम्प
रायुक्रमविमर्शरूपैव नित्योदितानुत्तरा
महामन्त्रमयी सर्वजीवितभूता परा वाक् सैव
भगवत इत्यद्विश्व वैचित्र्य चलत्तामिव स्वात्म
नि प्रथयन्ती स्पन्दते इत्यर्थानुगमात् स्पन्द
इति इहोच्यते। एवं चेयद्विश्वशक्तिरवि
त परा शक्ति सु[illegible] स्य स्वात्मनः स्वरूपगोप
नक्रीडया स्वात्माभिन्नं च वांछकया निर्मा
णेन भगवान् यावच्च काषीति मायाकैवाभिन्ना
[illegible] सा तदीया विमर्शरूपा शक्तिः स्फुरत्तां प्रतिपद्य
ज्ञानक्रियारूपतया स्थिता [illegible]
[illegible]त्मक बीजयोनि भेदेन [illegible] वर्गाभे
देन तत्कलाभेदेन च [illegible]
[illegible] घोरघोरतरैः
[illegible] भगवतः पञ्चवि
सं [illegible] यथोक्तं श्रीमालिनीविजयोत्तरे॥ ३१
[illegible]

यासा शक्तिर्जगद्धातुः कथिता समवायिनी।
इच्छात्वं तस्य सा देवी सिसृक्षोः प्रतिपद्यते॥
सैकापि सत्यनेकत्वं यथा गच्छति तच्छृणु॥
एवमेतदिति ज्ञेयं नान्यथेति सुनिश्चितम्॥
ज्ञापयन्ती जगत्यत्र ज्ञानशक्तिर्निगद्यते।
एवंभवत्विदं सर्वमिति कार्योन्मुखी यदा॥
जाता तदैव तद्वस्तु कुर्वत्यत्र क्रियोच्यते।
एवमेषा द्विरूपापि पुनर्भेदैरनन्तताम्॥
अर्थोपाधिवशाद्याति चिन्तामणिरिवेश्वरी।
तत्र तावत्समापन्ना मातृभावं विभिद्यते॥
द्विधा च नवधा चैव पंचाशद्धा च मालिनी।
बीजयोन्यात्मकाद्भेदाद्द्विधा बीजं स्वरा मताः॥
कादयश्च स्मृता योनिर्नवधा वर्गभेदतः।
प्रत्येकं वर्णभेदेन शतार्धकिरणोज्ज्वला॥
बीजमत्र शिवः शक्तिर्योनिरित्यभिधीयते।
वर्गाष्टकमिति ज्ञेयमघोराद्यमनुक्रमात्॥
तदेव शक्तिभेदेन माहेश्वर्यादि चाष्टकम्।

प्रातायां मह मिन्नाच तन्मं ह्यानां विस्मने ॥
॥ त्यायां वांघव चेन कल्पते परमेष्ठिना ॥
तथ्य वचपाक्षीना तत्स्येथे नीमन क्रमात् ॥
इत्यादि तत्री
विषयेष्वेव संलीनानधोऽधः पातयन्त्यरान् ॥
रुयाणां त्याः समालिङ्ग्य घोरतयोदुपीडिताः ॥
मिथ्या कर्म फला सात्रिं पूर्व जन्म योनिया याः ।
मुक्ति मार्ग निरोधिन्यस्ताः स्युर्योषाः पराधराः ॥
पूर्व वज्जन्म [illegible] जास्य पुरा धर्म फलप्रदाः ॥
तस्य
यः प्रकथिता स्तन्तु रघाराः पुरुषान यः ॥
एवं प्राक्तन रीत्याः समुत्थिता वर्गान्तकरूपा यो
व ब्राह्मणादि देवता वर्गः शिवसहितस्तस्य भाग्य
तां पाण्यतां गतः सन् स एव पूर्वकरात्मा स्वभावः
पापः स्मृतः आगमेषु तथाक्तः । ननु कथं भक्ता
महेश्वर इमाद स्था प्राप्तः इत्याशङ्क्याप्यात्यो
विधूषणायोरेण हनुमाह बाला विलुप्त विभव
ह्ले [illegible] बाहिः धिपति पारिमित्यन

:न्यपि [illegible] नीमि कृत्वा [illegible] प्रापि : तस्य [illegible] विन्दु [illegible]
वि [illegible] : समाश्रया [illegible] तैः [illegible] स्थितः [illegible]
[illegible] : [illegible] कलया [illegible] : [illegible]
त्मना [illegible] कुले [illegible] लुप्त बिभर्ति : [illegible]
[illegible] : [illegible] चैवं [illegible] तानु [illegible]
शक्तिवर्गस्य गतः इत्यत्रैतदवाजरम् ॥ कला
भि [illegible] वर्णाः [illegible] यिकाभिर्ब्राह्म्यादिभि
[illegible] भट्टारकाधिष्ठातृभूतामश्व [illegible] मालिनी
विजया [illegible] देवतारूपाभिः कलाभिः [illegible] :
विलु [illegible] बिभर्ति : [illegible] चितास्मि [illegible] स्मि [illegible]
[illegible] किंचिदिदमुपाददे । इदं जहामि [illegible]
[illegible] विकल्पका विकल्पक [illegible]
यस्य [illegible] स्थूल [illegible] नुवेध
[illegible] यिता हर्ष [illegible] नीय [illegible]
[illegible] मपि [illegible] रूपा [illegible]
सां. मातृका [illegible] : शक्तिवर्गस्य [illegible] :
४८ कलया [illegible] विन्दु [illegible] :

संकुचितमिव नु तांवलतः [illegible] भावोस्य [illegible]तः

नदं भा[illegible] सर्वमस्[illegible]म् । नया[illegible]भास[illegible]

कलाभिः संकुचिताः पुष्टे[illegible] विलुप्त विभव[illegible]

[illegible]स्य[illegible]नं अविभ[illegible] इत्यर्थः ।२ [illegible]

[illegible]परैः संकोचितानि कलि[illegible]वाय[illegible]

[illegible]दि भजंति ॥

[illegible] स्तस्य यः [illegible]योगस्तवः ॥ |२४|

तेना[illegible]तत्त्वता प्रीति [illegible] तन्म[illegible] चर[illegible]

[illegible]स्य [illegible]पोर्थः प्रत्ययानां लौकिक प्रा[illegible]य विकल्पा

[illegible]थिवासितानां [illegible]नानां विकल्पा

ना[illegible]वः विना[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]स्यानन्त [illegible]

[illegible] [illegible]भिन्ना[illegible] प्रत्ययेषु

[illegible]वादस्थिति

[illegible] [illegible]

[illegible]मु[illegible] । [illegible]च प्रत्यया[illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] प्रत्य[illegible]

२४

श्रीपूर्वसूत्रेषु ज्ञानं ग्रन्थः इति श्रीमद्व्यास
मुनिनापि [illegible] इति स्थ्रीम[illegible]
त्वसयापि [illegible] नि किंचिन्न [illegible] किंचि
विषय [illegible] किंचि
ये [illegible] वस्तु [illegible] याः ॥ इति [illegible]
व [illegible] जीव [illegible] सामान्य [illegible]
चरो यस्य [illegible] भिन्नवेद्यविषय इत्यर्थः
अनेनैव [illegible] यावदिदं भिन्नवेद्य [illegible]
एव यदा [illegible] सर्वमात्म [illegible]
विचल [illegible] इति
यथात्र इतिवा यस्य संवित्तिः इत्यादि [illegible]
[illegible] तस्माच्छुद्धाचिन्मात्र [illegible]
स्यात्म [illegible] इत्यादि [illegible] सह [illegible]
[illegible] स्तस्य यः प्रत्यय [illegible] इत्यस्य
वैषम्यं किंचित् ॥ १४ ॥ [illegible]
सां ४५ ननु यदि प्रत्ययाय [illegible]
तत्र [illegible] परिहरति ॥

[illegible]

[illegible] प्रान[illegible]ग्रो [illegible] नानो [illegible] ॥ २५

[illegible]तः प्रा[illegible]येन म दिंसा प्र[illegible]ये[illegible]तभाए ॥

चः प्र[illegible]तियवृ तत्परिहारूपं प्र[illegible]नारं

[illegible]नाती[illegible]स्य पापुाः [illegible]स्य [illegible]त्मनि

[illegible]स्यो[illegible] भित्तिमूल[illegible] [illegible]भागे[illegible]

सम्य[illegible] [illegible]पूने तन्निमित्तं [illegible]व्यान रूपाः

[illegible] स[illegible] [illegible]यितो यावत्[illegible] [illegible]मूतरता[illegible]

[illegible] स्वरूप प्रत्यभि[illegible]न[illegible] [illegible]

[illegible]तः [illegible] [illegible]पा[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] प्रत्यया[illegible] तो [illegible]क[illegible] [illegible]

[illegible]प्रसरं [illegible] प्राह[illegible] भित [illegible]

[illegible]या[illegible] स[illegible]माना: [illegible]

स्थूला[illegible] [illegible]सर्वे[illegible] विना न भवति इति

ति[illegible]मध्य सां कातिकं [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible]निर्दे[illegible] [illegible] [illegible]

[illegible] [illegible] [illegible]

प्रथमसंकेतग्रहणं न घटेत [illegible] ग्राह्या
त्मकविमर्शशून्यत्वात् स्मृत्या [illegible]
[illegible] सर्वस्य [illegible]नुभव [illegible] ॥२५॥
श्लोकद्वयोक्तमर्थमुपसंहरन्नियतः [illegible]
[illegible] स्पन्दतत्त्वमभिहितं प्रागुक्तमनुबध्न
न् तत्त्वज्ञत्वाभिमतानां प्रत्यभिज्ञानमयौ बन्धमो
क्षौ इति लक्षयति ॥
२६ सेयं क्रियात्मिका शक्तिः शिवस्य पशुवर्तिनी।
बन्धयित्री स्वमार्गस्था ज्ञाता सिद्ध्युपपादिका ॥२६॥
सा [illegible] निर्णीततत्त्वत [illegible] प्रमेयप
र्यन्तेन रूपेण स्फुरन्ती स्वलक्षणरूपस्य चिदा
त्मनः शिवस्य सम्बन्धिनी [illegible]
का परा [illegible] विश्ववैचित्र्यावस्थिति
[illegible] क्रियाशक्तिः [illegible] शिव
एव गृहीतपशुभूमिको [illegible] प्राणपुर्यष्टक
[illegible]

स्प. नि. ५०

[illegible] तथा [illegible] ग्राह्यभिलाप्यस्वरूपावरकत्वा
[illegible] दानादि [illegible] हेतुत्वाच्च बन्धायैवा
भवति [illegible] यावत् [illegible] स्य [illegible] त्मनो [illegible] स्य
[illegible] ॥
[illegible] स्यां प्रविष्टस्य निर्विभागेन भावना।
तदासौ [illegible] रूपी स्याच्छैवी मुख मिहोच्यते॥
इति श्रीविज्ञानभट्टारकोक्तनीत्या प्राप्त्युपायः
परिपूर्णि [illegible] तथा सौ [illegible] तया
[illegible] विकल्पका [illegible] प्रसरेति
[illegible] स्वरूपस्य [illegible] प्रभूत [illegible]
मन्त्रे निद्ध्याते तथास्या सौ [illegible]
सिद्धि [illegible] यति ॥ [illegible]
इत्यकार [illegible] विवर्तते [illegible]
यथा [illegible] शील [illegible] चास्ति [illegible]
बन्धस्वरूपमुच्छेद [illegible]
तस्मा [illegible] रूपता [illegible]

|२७| पुर्यष्टके [illegible] योऽङ्ग [illegible]
|२८| भुंक्ते [illegible] पुं [illegible] ल्पं [illegible]
सं [illegible] पुराकरीं [illegible]
पुर्यष्टको [illegible] पुराग्निस्थित [illegible]
सुताद [illegible] श्रीवमूर्ति [illegible]
[illegible] रव [illegible]
वात [illegible] तु: धरवर [illegible] यन्तु न धन्वो [illegible]
ब्रह्माद्याः देवी [illegible] क्रियाक्रम [illegible]
वत् स्वतन्त्र: तस्य [illegible] स्य [illegible] देव पुन:
पुनस्तत्त्वे [illegible] सिद्धि चित्र [illegible] संसार [illegible] तत्त्व [illegible]
गोचितं भोगाय [illegible] पुरीरा [illegible]
[illegible] च [illegible] जति च [illegible] स्य पुर्यष्ट
कः [illegible] सं [illegible] स्या [illegible] ध्रुव [illegible]
लयः पुर्यष्टकात्मकं [illegible] इति [illegible] विनाशः
स्प· [illegible] पार्थिवादि [illegible] चोपायं पुर्यष्टकमिह [illegible]
नि· [illegible] तथा स [illegible] ष्टकमिह [illegible]
५१ [illegible] पार्थिवादि [illegible] वर्तमान [illegible]

तिमानवद्याप [illegible]
[illegible] प्रति [illegible] सविश [illegible]
[illegible] |२९|
स्फुरद्रूपत्वादवि [illegible] वेद्यास्वरसभवित [illegible]
[illegible] नरपमुक्ता [illegible]
[illegible] हन्तस्मान्निश्चय [illegible]
[illegible] मावि [illegible]
[illegible] सर्वनिर्दि [illegible]
योभवति [illegible] तस्य [illegible] सर्वनिर्दि [illegible]
[illegible] रस्य [illegible] णैव [illegible] स्य निमीलते
नीलत [illegible] वेग्राभ्या [illegible] यौ [illegible]
[illegible] निर्णीत [illegible] एकस्मिन् [illegible]
[illegible] स्वभावात् संस्कारं [illegible]
[illegible] विवाद समय [illegible]
[illegible] प्रमाणतां मतीमव प्रत्य [illegible]
वल [illegible] ततश्च प्रथम [illegible] निर्णीत [illegible]
[illegible] निश्चय [illegible]

मनेनैवच देहेन महेश्वरत्वमवाप्नोच्येरेति यावत्

एवं चार्थेऽप्यमापि महाशयाः यामृदृष्य सपुटीकृत

पर्यायन्ते तत्सारतया समस्त गुणाकरा [illegible]

[illegible] मस्यतामस्यासिद्ध मिति [illegible]

[illegible] चार्यैः इति [illegible]

इति साधन निर्णये विभूति [illegible]

निःश्रेयस: समाप्तः

अथ

चतुर्थो निःश्रेयस [illegible]

[illegible] सारं भूमि गुरुतिरं [illegible]

[illegible] श्रेयो [illegible] सौमृत

अगाध [illegible] सागर [illegible] तादि [illegible]

121 [illegible] वि [illegible] गुरुसमयरतीम् ॥२॥

[illegible] गुरु [illegible]

सां. इति स्थित्वा शिवधामे [illegible]

नि. अथच गुरुं [illegible]

५२

[illegible] मानिनी
[illegible] पराकाङ्क्षा [illegible]
[illegible] चमत्कारिणी [illegible]
[illegible] यथ च सर्वा [illegible]
[illegible] समाविष्टा [illegible]
[illegible] प्रयत्नमात्रा
स्फुरद्रूपत्वादितिकरणाभिप्रायगतत्ता [illegible]
[illegible] विमर्शनिष्ठा तां समावेष्टु [illegible]
[illegible] इष्टप्रमगाया डुरुत्तरायः संप्राप्ते
करो [illegible] कोरि पूर्णता [illegible] ॥ कलङ्क
पूर्णता हनानिष्क्रियाभावा [illegible] विचित्रः प्रकाशः
स एव विततत्वेनाभ्याधिसंधाय [illegible] या
[illegible] नामित्युभयत्रापि योज्यम् तथा
[illegible] अभेदेन [illegible]
विचित्रा यानि नानाचमत्कारवैचित्र्याणि [illegible]
विश्रान्तयो यस्यां परस्यां [illegible] वाचक
[illegible]
[illegible] भाव [illegible]
[illegible] समत्वात्समभावेन [illegible]
[illegible] मनोदयीयतया महा [illegible]
[illegible]

२

[illegible] तत्वानर्थे [illegible] नि
हितः ॥ [illegible] विचार्याय हि भवति सदा
सर्वलोकस्य ॥ २ ॥
[illegible] ज्ञानमेव पुरुषार्थप्राप्ति
हेतु [illegible] लभ्यमपि [illegible]
[illegible] लाद्[illegible]
प्रका[illegible] विमर्[illegible]क हृदयमेव विश्रान्तिः
प्रवे[illegible] नस्या मन्त्रेण निष्प
येन [illegible] येन [illegible]
[illegible] श्रीव[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]
॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥

सं. नि. ४३

चतुर्थो निष्यन्दः समाप्तः

Finished [illegible] 1992

[illegible] विख्यत नव [illegible]
[illegible]
लोकस्वाय यदीय मतिमान [illegible]
[illegible] ॥१॥
[illegible]
[illegible] परटी [illegible]
विप्रुहन स्पन्द [illegible] गुरु [illegible] ॥२॥
विप्रुष लेश: सन्देह [illegible] पूर्वम [illegible]
[illegible] ॥३॥
[illegible] समावेश प्रालिन: [illegible]
[illegible] प्रार्थनाति [illegible]
[illegible] ॥४॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible] ॥५॥
[illegible]
[illegible]
[illegible]

इयद्विश्वंयस्य प्रसरकरिणाकासौ विजयते॥६
परः संवित्संपयो लसदसम सौख्यायतनभूः॥६॥

सम्पूर्णग्रंथ

[illegible]
[illegible]